

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Překlad a analýza vybraných problematických pasáží čínského

sitkomu 家有儿女 (Jia you er-nü)

Translation and Analysis of Selected Problematic Parts of Chinese

Sitcom 家有儿女 (Jia you er-nü)

OLOMOUC 2020 Nela Valchářová

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Ondřej Vicher

Prohlášení o samostatnosti

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla jsem veškeré použité prameny a literaturu.

V Olomouci dne:

Podpis:

Anotace

Jméno a příjmení: Nela Valchářová

Název fakulty a katedry: Filozofická fakulta Katedra asijských studií

Název bakalářské práce:

Překlad a analýza vybraných problematických pasáží čínského sitkomu 家有儿女 (Jia you er-nü)

Vedoucí práce: Mgr. Ondřej Vicher

Počet znaků: 105 373

Počet stran: 57

Počet titulů: 19

Klíčová slova:

překlad, překládání, čínština, ekvivalence, funkční přístup, nepřeložitelnost, metody překlada, sitkom, Jia you er-nü

Anotace diplomové práce:

V této bakalářské práci je pomocí teoretických studií z oblasti translatologie zevrubněji vysvětlen proces, během něhož je reprodukováno originální dílo do nového jazyka. Dále jsou zde popsány potenciální problémy, které mohou překladatele během jeho práce potkat. S ohledem na tyto teorie, práce taktéž pojednává o konceptu nepřeložitelnosti. Pomocí analýzy a překlada vybraných pasáží čínského sitkomu 家有儿女 (Jia you er-nü) se práce snaží tento koncept vyvrátit. Cílem bakalářské práce je potvrdit, že jakýkoliv zdánlivě nepřeložitelný text lze pomocí vhodných dílčích postupů přeložit.

Poděkování

Ráda bych poděkovala Mgr. Ondřeji Vicherovi za odborné vedení, cenné rady, věcné připomínky a vstřícné jednání při zkompletování této bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	8
1 Teoretická část.....	9
1.1 O překladu.....	9
1.1.1 Překladačský proces a role překladatele.....	9
1.1.2 Typy překladů.....	11
1.1.3 Překladačské metody.....	12
1.1.4 Koncept nepřeložitelnosti.....	15
1.1.5 Funkční přístup k překladu.....	16
1.2 Sitkom.....	17
2 Metodologie.....	19
2.1 Slovníky.....	20
2.2 家有儿女 (Jia you er-nü).....	20
3 Praktická část.....	22
3.1 První díl.....	22
3.1.1 一头羊也是赶, 三头羊也是轰。.....	22
3.1.2 猴孩子们.....	23
3.1.3 狂野男孩。.....	24
3.2 Druhý díl.....	25
3.2.1 大众情人还是恋爱绝句.....	25
3.2.2 文弱小书生.....	27
3.2.3 滑向错误的深渊之前, 悬崖勒马.....	28
3.2.4 任人宰割的小绵羊, 长满了刺的小刺猬.....	30
3.2.5 小小小小鸟, 想要飞多高.....	31
3.2.6 只许州官放火, 不许百姓点灯.....	32
3.3 Třetí díl.....	34
3.3.1 招之即来挥之即去.....	34
3.3.2 兵来将挡水来土掩, 车到山前必有路.....	36
3.4 Čtvrtý díl.....	37
3.4.1 董存瑞.....	38
3.4.2 放一马.....	41
3.4.3 苦肉计.....	43

3.5	Pátý díl	44
3.5.1	不像一家人不讲一家门	45
3.5.2	黑手	47
	Závěr.....	49
	Resumé	51
	Seznam obrázků	52
	Bibliografie.....	53

Ediční poznámka

Veškeré čínské znaky nacházející se v této práci jsou psány ve zjednodušené formě a jsou opatřeny oficiálním přepisem zvaným pinyin (ve znacích: 拼音, pinyin: pīnyīn). Názvy doposud nepřeložených cizojazyčných děl jsou přeloženy autorem.

Úvod

Ačkoliv se to na první pohled nezdá, překlad a jeho problematika se vyskytuje v každodenním životě každého z nás. Kdyby nebylo překladu, nebylo by možné zprostředkování mezinárodní obchodní či diplomatické komunikace, technologie vytvořené v jednom státě by neměly šanci se prosadit ve státech jiných a lékaři mluvící jedním jazykem by nemohli pomoci pacientovi mluvícímu cizím jazykem. Nemálo z nás by si taktéž neužilo nesčetné množství cizojazyčných knih, filmů či pořadů. Prostřednictvím překladů a jejich tvůrců je zkrátka umožněno přenést cizojazyčné know-how obrovského množství disciplín do jazyků dalších.

Lidem neznalým překladatelské problematiky může připadat proces překladu jako prostý úkon, kdy překladatel jednoduše přeloží dílčí slova do nového jazyka. Jedná se ale mylnou domněnku, jelikož se překladatel během procesu překládání potýká s řadou problémů. Během své práce je překladatel vystaven mnohočetným tvůrčím výzvám, aby vytvořil dílo, které bude sloužit potřebám nových uživatelů stejně tak, jako slouží těm v originálním jazyce.

Některé výrazy, věty či celé pasáže je možné přeložit poměrně jednoduše, jelikož se v obou jazycích nachází výrazy, kterými lze danou věc, skutečnost či děj označit zcela jasně bez žádných dalších spekulací. Někdy je však překladatel postaven před rozhodování, jakým způsobem originál přeložit a převést tak původní text do nového jazyka s co nejmenšími zásahy a modifikacemi.

Tato bakalářská práce se zabývá touto problematikou a aplikuje metody překladu na vybraných příkladech z čínského sitkomu 家有儿女 (Jia you er-nü). Ačkoliv byl tento sitkom poprvé vysílán v Číně již v prvním desetiletí tohoto století, do češtiny stále přeložen nebyl. Sitkom se odehrává v prostředí rodiny žijící v Pekingu a v pozadí všedních situací lze pozorovat autentickou čínskou kulturu. S tímto je však spojeno velké množství promluv a dialogů, které v sobě skrývají kulturní či lingvistické narážky poměrně komplikující překlad tohoto sitkomu. Cílem této práce je ukázat, že jakýkoliv zprvu zdánlivě nepřeložitelný text lze pomocí určitých metod a postupů do jisté míry úspěšně převést z jazyka originálního do jazyka cílového.

1 Teoretická část

1.1 O překladu

Na slovo *překlad* můžeme nahlížet ze dvou hledisek. Zaprvé můžeme tento termín chápat jako proces přepsání či přetlumočení textu z jednoho jazyka do jazyka druhého (psaný proces – překládání, mluvený proces – tlumočení). Zadruhé můžeme tento výraz považovat za výsledek překladatelského procesu, tedy jako text či literární dílo již přeložené.¹ Tato práce se více soustředí na samotný proces nežli výsledný produkt.

Žváček² uvádí, že je překládání někdy poněkud zjednodušeně chápáno jako pouhý převod textu ve výchozím jazyce do jazyka cílového, přičemž dochází k záměně znaků jednoho jazyka za znaky druhého. Namítá však, že v této definici nejsou zachyceny všechny aspekty tohoto procesu. Tvrdí, že jde hlavně o převod obsahu, který je zachycen ve výchozím jazyce pomocí prostředků cílového jazyka. Podle Levého³ lze proces překládání například popsat jako sdělení, tedy jako proces, kdy překladatel dešifruje sdělení, jež je obsaženo v původním textu cizojazyčného autora, a poté jej znovu šifruje do jazyka, který sám používá.

1.1.1 Překladatelský proces a role překladatele

Jak již bylo naznačeno výše, překladatelský proces lze označit jako reprodukci určitého literárního díla nebo textu do jiného jazyka tak, aby byly zachovány estetické hodnoty i v novém literárním a kulturním kontextu⁴.

Na proces překládání lze aplikovat některé požadavky, které směřujeme na překladatele, chápeme-li jeho předlohu (dílo v původním jazyce) jako text, jenž má být umělecky zpracován.⁵ Dle Knittlové⁶ je v dnešní době nejvíce zdůrazňovanou rolí překladatele překonávání mezikulturních překážek, čemuž se podřizují dílčí řešení ve všech aspektech jazyka. Požadavky kladené na překladatele lze podle Levého⁷ shrnout do tří fází: pochopení, interpretace a přestylování předlohy.

¹ KUFNEROVÁ, Zlata et al., 1994. *Překládání a čeština*. Jinočany: H & H. ISBN 80-857-8714-8. (s. 96)

² ŽVÁČEK, Dušan, 1995. *Kapitoly z teorie překladu I: (odborný překlad)*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého. ISBN 80-706-7489-X. (s. 22)

³ LEVÝ, Jiří, 1998. *Umění překladu*. 3.v, uprav. a rozšíř. vyd. Praha: Ivo Železný. ISBN 802373539X. (s. 44)

⁴ VILIKOVSKÝ, Ján a Emil CHAROUS, 2002. *Překlad jako tvorba*. Praha: Ivo Železný. ISBN 80-237-3670-1. (s. 90)

⁵ LEVÝ, 1998, s. 53

⁶ KNITTOVÁ, Dagmar, 2000. *K teorii i praxi překladu*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 80-244-0143-6. (s. 5)

⁷ LEVÝ, 1998, s. 53-81

Pochopením je myšleno jakési estetické a filologické porozumění původního díla jako celku. Pomocí své vlastní interpretace poté překladatel dílo nově upraví do poměrů cílového jazyka. V tomto případě je stěžejní, aby překladatel co nejvíce potlačil subjektivní zásahy, a naopak co nejvíce objektivně reprodukoval originální text. Poslední fází je umělecké přestylizování předlohy, při kterém je potřeba v první řadě talent a stylistické nadání překladatele. Jazykové prostředky výchozího a cílového jazyku jsou různé, a proto proces překladu nelze brát jako mechanický přepis významů slov. Čím větší je úloha jazyka v umělecké výstavbě původního textu, tím je překlad náročnější. Jazyk originálu se nejen podílí na utváření samotného originálu, ale zasahuje i do překladu. Někdy tak nastává situace, kdy jsou do jazyka překladu vtěsnány stylistické prostředky jazyka originálního, a ačkoliv je poté přeložený text gramaticky i stylisticky správně, na čtenáře působí uměle. Překladatelova jazyková vynalézavost a představitost by tak měly být živé a bohaté natolik, aby byl schopný vybrat z této rozsáhlé škály stylistických prostředků ten nejvhodnější. Zároveň by se ale neměl nechat strhnout od reprodukčního úkolu a neměl by upadnout do stylistických klišé.

V mnohých situacích lze jednotlivé pasáže přeložit bez větších problémů. Někdy je však žádoucí, aby překladatel za účelem srozumitelnosti jím vytvořený nový text nějakým způsobem okomentoval, modifikoval či zpřesnil. Mnohdy do textu musí nějakou informaci přidat nebo domyslet.⁸ K přidání informace dochází tehdy, kdy by čtenáři v cílovém jazyce mohlo sdělení připadat nesrozumitelné. Naopak k vynechání určité informace dochází v momentě, kdy jsou informace v novém textu redundantní. Další situace, která může nastat, je substituce původního výrazu výrazem analogickým tak, aby nebyl narušen ráz uměleckého textu. Poslední modifikací pak může být vnitřní vysvětlivka, která se stává nezbytnou v momentě, kdy je potřeba čtenáři vysvětlit a přiblížit určitou skutečnost v originálním textu. U této modifikace je však nezbytné, aby nedošlo k nadměrnému rozšíření textu a přílišnému množství nových informací. Všechny tyto modifikace a řešení jsou motivovány zkušenostně pragmatickými aspekty. Jinými slovy tím, že překladatel přihlíží k odlišným jazykovým a mimojazykovým zvykům v obou jazycích.⁹

⁸ KUFNEROVÁ et al., 1994, s. 14

⁹ KNITTOVÁ, Dagmar, Bronislava GRÝGOVÁ a Jitka ZEHNALOVÁ, 2010. *Překlad a překládání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. ISBN 978-80-244-2428-6. (s. 92-95)

Podle Grygové¹⁰ může být výsledný překlad ohodnocen jako zdařilý, pokud splňuje nejméně tato tři kritéria. Výsledný komunikát by měl v cílovém jazyce působit nestrojeně a přirozeně, obsah sdělení by měl být totožný s tím původním a v neposlední řadě by měl ve čtenáři vyvolat stejnou či alespoň podobnou reakci, jaké bylo dosaženo u čtenáře originálního díla. Dále¹¹ však podotýká, že požadavek, aby výsledný překlad působil na čtenáře stejně tak, jako působí originál na své příjemce, je až příliš idealistický a nemůže být nikdy zcela naplněn. Odůvodňuje to kulturně-sociálními rozlišnostmi v obou jazycích, které ačkoliv nemůžeme nijak překonat, můžeme je určitým způsobem obejít. Například vysvětlit či specifikovat. Překladatel by se neměl snažit o prakticky nedosažitelnou totožnost překladu s originálem, nýbrž o jakousi minimalizaci rozdílů mezi těmito texty v oblastech, kde to je nejvíce relevantní. Dobrý překlad by tak čtenářem neměl být vnímán jako překlad originálního díla, nýbrž jako původní dílo napsané v onom jazyce.

1.1.2 Typy překladů

Z pohledu použití jednoho či dvou jazyků lze překlad rozdělit na vnitrojazykový, kde dochází k přeformulování promluvy do toho samého jazyka za použití jiných slov (můžeme taktéž popsat jako proces synonymie). Dále na překlad intersémiotický, který může být chápán jako vyjádření informace jednoho znakového systému prostřednictvím jiného (například čtení symbolů, značek apod.). Posledním typem v tomto dělení je překlad mezijazykový. Jedná se o překlad, ve kterém dochází k převedení textu psaného v jednom (výchozím) jazyce do druhého jazyka (cílového). Tento poslední druh dále dělíme další čtyři typy.

1) Překlad interlineární

Prvním typem mezijazykového překladu je interlineární překlad. Tento typ překladu lze popsat jako extrémní případ doslovného překladu. V tomto případě není respektován gramatický systém cílového jazyka a jednotlivé lingvistické jednotky jsou pouze strojově přeloženy. Např. 你吃饭没有? (pinyin: Nǐ chīfàn méiyǒu?) „Ty jíst jídlo nemít?“.

2) Překlad doslovný

Druhým typem překladu je již zmíněný doslovný překlad. Tento typ překládá lexikální jednotky taktéž strojově a bez ohledu na kontext, avšak na rozdíl od

¹⁰ GRYGOVÁ, Bronislava. *Typy překladu*. In: KNITTLOVÁ et al., 2010. *Překlad a překládání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 14

¹¹ GRYGOVÁ, Bronislava. *K podstatě překladu*. In: KNITTLOVÁ et al., 2010. *Překlad a překládání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 218

interlineárního překladu, tento typ gramatický systém cílového jazyka respektuje. Lze ukázat na stejné příkladu: 你吃饭没有? „Ty jsi nejedl?“

3) Překlad volný

Třetím typem je překlad volný, který můžeme postavit do opozice k prvnímu interlineárnímu překladu. Tento druh překladu výchozí text respektuje pouze okrajově a při překladu ignoruje stylistické a gramatické rysy originálu. Takový překlad často obsahuje informace neobsažené v originále a implicitně tak mění význam původního textu. Např. 你吃饭没有? „Máš hlad?“

4) Překlad komunikativní

Posledním typem překladu je komunikativní překlad. Tento druh úzce souvisí s pragmatickým hlediskem překladu a při použití je velmi důležité pochopení a respektování kontextu. Při výše použitém příkladu 你吃饭没有? je stěžejní kulturní přehled překladatele, který by měl vědět, že se čínská fráze „Ty jsi nejedl?“ často užívá, a tedy i překládá, jako český ekvivalent: „Jak se máš?“. Samozřejmě může být tato věta přeložena i doslovně, musí však být z kontextu jasné, že se dotýká ptá, zda někdo v dané situaci jedl.

Ve výsledku se využívají všechny tyto typy dohromady (potřeba interlineárního překladu se vyskytuje v běžných textech sporadicky, a tudíž je tento typ překladu i méně využívaný). Jak již bylo v předchozí kapitole zmíněno, úkol překladatele tkví v co nejvěrnějším přenesení obsahu originálu do jiného jazyka a za tímto účelem je nereálné se držet pouze u jednoho typu a omezit použití těch ostatních.¹²

1.1.3 Překladatelské metody

Během procesu překládání má před sebou překladatel dva lingvistické systémy. První, který je vyjádřen a dán, je systém výchozího jazyka. Druhý je lingvistický systém cílového jazyka, který se teprve bude utvářet, a tudíž je adaptibilní podle potřeb překladatele. Jak již bylo řečeno, během procesu překladu dochází k převedení informací z jednoho systému do druhého. Překladatelova role stojí na hledání řešení, jak tento proces uskutečnit. Stane-li se, že se v cílovém jazyce nenachází dostatečně vhodný ekvivalent, kterým lze nahradit originální výraz, přijdou na řadu další metody, jak onen výraz přeložit.

¹² KNITTLOVÁ et al., 2010, s. 15-18

Ačkoliv se může zdát, že je těchto metod nesčetné množství, kanadští autoři Vinay a Darbelnet¹³ popsali sedm základních postupů, jak tento problém nedostatečného ekvivalentu vyřešit. Tyto metody nazývají následovně: výpůjčka (borrowing), kalk (calque), doslovný překlad (literal translation), transpozice (transposition), modulace (modulation), ekvivalence (equivalence) a adaptace (adaptation). Knittlová¹⁴ na základě díla výše zmíněných autorů uvádí těchto sedm tradičních překladatelských postupů.

Prvním překladatelskou metodou je *transkripce*. Jedná se o přepis originálního výrazu podle zvyklostí cílového jazyka. Je důležité respektovat i *transliteraci*, tedy přepis pomocí jiné abecedy z důvodu zvukového zkreslení. Jedná se o postup typický pro přepis čínských jmen. Například jméno 毛泽东: pinyin bez tónových značek: Mao Zedong, přepis do standardní české transkripce: Mao Ce-Tung.

Druhým postupem je *kalk*. Tento výraz lze pochopit jako doslovný překlad. Příkladem můžeme uvést český název „mrakodrap“, který pochází z anglického „skyscraper“. V čínštině lze tuto budovu označit jako 摩天楼 (pinyin: mótiānlóu) 摩 – dotýkat se, škrábat; 天 – nebe, nebesa; 楼 – budova.

Třetím typem je *substituce* neboli nahrazení jednoho jazykového výrazu jiným. Musí se jednat o ekvivalentní výraz, nejlépe synonymum. Například slovo „adjektivum“ může být nahrazeno výrazem „přídavné jméno“. Volba vhodného ekvivalentního výrazu je tomto případě motivována sémantickým obsahem předchozí výpovědi.

Dalším překladatelským postupem je tzv. *transpozice*. Jde o gramatické změny, které musí být provedeny z důvodu různých jazykových systémů výchozího a cílového jazyka.

Pátou překladatelskou metodou je *modulace*, tedy změna sémantického hlediska.

Šestým typem je pojem *ekvivalence*. Z pohledu překladatelského postupu tento výraz znamená použití jiných stylistických a strukturních prostředků k popisu té samé situace. Tento typ se používá při překladu expresivních výrazů, frazémů nebo onomatopoických slov. Například v Česku bychom u focení měli za úkol říct „Sýr!“ a v Číně bychom naopak řekli „lilek“, tedy „茄子“ (pinyin: qiézi). Další příklad

¹³ VINAY, Jean-Paul a Jean DARBELNET, 1995. *Comparative Stylistics of French and English: A Methodology for Translation*. Amsterdam: John Benjamins Publishing. ISBN 9789027291134. (s. 30-40)

¹⁴ KNITTLOVÁ et al., 2010, s. 19

lze demonstrovat na onomatopoickém znázornění štěkání psa: Čínský pes by štěkal „汪汪“ (pinyin: wāngwāng) a český by štěkal „haf-haf“.

Posledním překladatelským postupem je tzv. *adaptace*. Jedná se o nahrazení výrazu či situace popsané v originále jiným adekvátním výrazem. Může se jednat například nahrazení slovní hříčky či nahrazení názvu popisující reálii v zemi výchozího jazyka názvem reálie v cílovém jazyce. Například kolega z mého oboru použil tuto metodu při překladu fráze „不经历风雨怎能见彩虹啊?“ (pinyin: Bù jīnglì fēngyǔ zěn néng jiàn cǎihóng a?) do češtiny jako „Bez práce nejsou koláče.“

Straková¹⁵ naopak popsala pouze čtyři základní typy operací, se kterými se překladatel v rámci mezitextových překladů potýká.

První a nejjednodušší operací je *dosazení ekvivalentu*, který je určen díky paměti překladatele či pomocí slovníků a jiných překladatelských příruček. Tento proces je nejčastěji používán při překladu odborných textů, jelikož se většinou jedná o standardizované slovní spojení či pojmy. Lze je označit za jednoznačné případy s jasnými ekvivalenty v jiném jazyce.

Dalším typem je *výběr z více možností*, jak daný pojem či slovní spojení přeložit. Při volbě vhodného výrazu je překladatel nucen vybrat například tu nevystižnější volbu z určitého synonymického okruhu. Autor se také potýká s výběrem vyhovujících homonymních výrazů, vhodných podob vlastních jmen a patřičných verzí nespisovných a slangových výrazů.

Třetím typem je tzv. *kompensace*. Vzhledem k různým jazykovým systémům u výchozího a cílového jazyka je překladatel často nucen použít jinou textovou konstrukci. To znamená gramaticky větu pozměnit a tím popřeházet lexikální jednotky. Překladatel v tomto případě nemůže sáhnout po jednoznačných elementech, nýbrž musí použít jiné lexikální jednotky do přeloženého textu tak, aby text sémanticky odpovídal originálu a typologicky charakteru cílového jazyka. V moderním překladu se objevuje snaha co nejvíce respektovat slovosled a řazení jednotlivých konstrukcí a figur původního textu, a tak problematika překladu začíná tehdy, kdy takovéto respektování není nadále možné.

Posledním typem operace překladatele je *vytvoření vlastního ekvivalentu*. Důvodem může být kreativita při překladu beletrií, poezie či nutnost vytvoření nových tvarů u slovních jazykolamů a hříček.

¹⁵ KUFNEROVÁ et al.,1994, s. 15-19

1.1.4 Koncept nepřeložitelnosti

V minulosti převládal názor, že míra kulturní a lexikální relevance v originálním textu může přerůst do stavu tzv. *kulturní nepřeložitelnosti*. Dnes je tento extrémní fakt již vyvrácen, jelikož všechny přirozené jazyky jsou svým způsobem univerzální a mohou vyjádřit jakékoliv obsahové jevy pomocí různých prostředků. Těmito prostředky lze vyjádřit odpovídající stylistické a komunikační charakteristiky, a tím mohou být vyvolány stejné reakce u různých adresátů. Ačkoliv jsou tyto prostředky v odlišných jazycích různorodé, kulturní překladatelské problémy mají vždy nějaké řešení.¹⁶

Nelze však mluvit o úplném popření existence částečné nepřeložitelnosti. V některých situacích můžeme narazit na poměrně obtížné hledání vhodného řešení překladu. V těchto situacích je překladatel ve své práci většinou nucen pozměnit věcnou přesnost a umělecké postupy. Neměl by však svůj překlad odložit s argumentem, že se jedná o nepřeložitelné dílo a překlad není možný. V takových případech pak rozhoduje talent, zkušenosti a tvůrčí schopnost překladatele.¹⁷

Jedním z problémů, se kterým se překladatel může setkat, je existence tzv. *bezekvivalentní slovní zásoby*. Jedná se o situaci, při níž překladatel narazí na případ, kdy výrazu ve výchozím jazyce neodpovídá žádná lexikální paralela v jazyce cílovém. Mezi lexikálními jednotkami dvou jazyků mohou být vyčleněny tři typy sémantických vztahů. První můžeme nazvat jako *úplnou shodu*. Tento vztah mezi dvěma lexikálními jednotkami je poněkud vzácný a nejčastěji se týká názvů zemí, měst, názvů dnů v týdnu apod. Druhý typ sémantického vztahu může být tzv. *částečná shoda*. V tomto případě můžeme mluvit o situaci, kdy jednomu výrazu ve výchozím jazyce odpovídá více sémantických ekvivalentů v jazyce cílovém a naopak. Posledním typem je pak úplná *absence shody*, tedy situace, kdy jednomu výrazu v jednom jazyce nepřipadá žádný ekvivalentní výraz v druhém jazyce, a jedná se tak o výše zmíněnou bezekvivalentní slovní zásobu. Tento problém lze řešit několika způsoby. Jako jednu metodu lze použít již dříve zmíněnou transliteraci, směs transliterace a transkripce či kalk (více viz kapitola 1.3 Metody překladu). Další metodou může být vysvětlující opisný překlad. Díky tomu může překladatel vysvětlit pojem výchozího jazyka pomocí dalšího sousloví či věty. Dalším možným řešením může být přibližný překlad, při němž dochází k hledání nejbližšího podobného ekvivalentu (analogie), který by měl s originálním výrazem

¹⁶ KNITTLOVÁ et al., 2010, s. 10

¹⁷ HRDLIČKA, Milan, 2003. *Literární překlad a komunikace*. Praha: ISV. Jazykověda (Institut sociálních vztahů). ISBN 80-866-4213-5. (s. 93)

shodné základní rysy (viz. kapitola 1.1 Překladačský proces a role překladatele). Poslední možností může pro překladatele být vytvoření nového domácího výrazu. V tomto případě však tvoření neologismů není doporučováno z důvodu náročnosti a možné absence jazykového citu či erudice překladatele.¹⁸

1.1.5 Funkční přístup k překladu

Teoretici překladu se již nějakou dobu, zejména pak od 50. let 20. století, snažili najít termín či definici, kterými lze shrnout ideální vztah přeloženého textu k jeho předloze. Byly použity různé pojmy: od pojmu „adekvátnost“, přes pojem „věrnost“, nakonec došlo k ustálení pojmu „ekvivalence“. Tento pojem byl poté ještě více specifikován a došlo k ustanovení termínu „funkční ekvivalence“. Přidáním přívlastku *funkční* bylo poukázáno na proměnnost použití optimálních funkcí při jednotlivých překladech v závislosti na užití konkrétních jazykových a mimojazykových činitelů. Pojem, jenž je označen termínem funkční ekvivalence, v sobě taktéž ukrývá jakousi relativitu u jednotlivých překladech. Tato relativita může být objektivní a může být dána povahou výchozího, cílového jazyka a jejich vztahem. Taktéž se však může jednat o relativitu subjektivní, kdy každý překladatel má své vlastní estetické cítění, které silně ovlivňuje jeho vlastní pohled na funkční ekvivalenci překladu.¹⁹

Lingvistický teoretik John Cunnison Catford přišel s názorem, že jazykové jednotky výchozího a cílového jazyka nemusejí mít lingvisticky stejný význam, a přitom mohou být použity ve stejné situaci. Touto tezí odkázal na výše zmíněnou funkční ekvivalenci. V dnešní době se namísto termínu *funkční ekvivalence* spíše používá termín *funkční přístup* k překladu. Tento termín lze chápat tak, že není důležité, zda použijeme totožné či odlišné jazykové prostředky, stěžejní však je, jestli tyto prostředky plní stejnou funkci, a to nejlépe ve všech ohledech. Jmenovitě tedy v ohledech: významovém, věcném, konotačním a pragmatickém.²⁰ Onen jazykový prostředek plnící stejnou funkci lze označit za překladový ekvivalent, jenž můžeme definovat jako způsob (či způsoby) jednoho jazyka, kterým lze vyjádřit tu samou informaci obsaženou v jazyce druhém.²¹

¹⁸ HRDLIČKA, 2003, s. 139-141

¹⁹ KUFNEROVÁ, Zlata, 2009. *Čtení o překládání*. Jinočany. ISBN 978-80-7319-088-0. (s. 29-30)

²⁰ KNITTOVÁ et al., 2010, s. 7

²¹ VILIKOVSKÝ, CHAROUS, 2002, s. 32

1.2 Sitkom

Při překladu je velmi důležité, aby překladatel věděl, s jakým žánrem bude pracovat. Fišer²² uvádí, že „žánrové příznaky často patří k textovým signálům, které příjemce textu vnímá jako jedny z prvních charakteristik“. Je důležité si uvědomit, jaký žánr si překladatel ke svému překladu vybral, a tím si také určit, které stránky překladu jsou v jeho situaci ty nejdůležitější. U poezie by například nebyla důležitá pouze jazyková stránka, ale také struktura a forma. Položky, jež jsou v této práci analyzovány a překládány, byly vyňaty ze sitkomu, proto je poměrně důležité si tento žánr a jeho specifika popsat.

Situační komedie (dále už jen sitkom) je forma televizního seriálu, který má své počátky ve Spojeném království a Spojených státech amerických v polovině minulého století. V sitkomu se vyskytuje určitá skupina postav s daným charakterem. Každá postava je značně typizovaná a divákům bývá většinou sympatická, jelikož se s charakterem postavy a jejími problémy sám divák často ztotožňuje. Ve scénách jsou kulisy a dekorace v pozadí, hlavní složkou je dialog, který je svým pozadím pouze dokreslován. Například v sitkomu *Jia you er-nü*, jemuž se tato práce věnuje, se mezi hlavní kulisy a scény řadí domácnost této rodiny a nádvoří obytného domu. Sitkom je určen jasnými pravidly, kterými se řídí všichni, kdo se na jeho vzniku podílí.

Sitkom se od jiných televizních programů vyznačuje svými specifickými prvky. Podle Slunčíka²³ je jedním z nejcharakterističtějších znaků předvídatelnost, a proto divák většinou tuší, co od dané epizody očekávat. Další z typických znaků sitkomu je postprodukční přidání smíchu do zvukové stopy. Taková úprava byla často využívána u prvních sitkomů a měla za cíl dodat sitkomu autentičnost živého vysílání. Později se sitkomy začaly točit přímo před živým publikem, což souviselo s přiblížením sitkomu spíše k divadelní konverzační komedii nežli k televizní inscenaci. Přidaná zvuková stopa se smíchem má ale další významnou funkci, díky které se v sitkomech vyskytuje ještě dnes. Jedná se o psychologický efekt, díky němuž se divák necítí trapně, když se chce dané scéně smát, jelikož z psychologického hlediska se divák nerad směje samotný. Smích navíc slouží jako pomůcka při indikaci humoru v určité situaci, ačkoliv někdy bohužel bývá zneužíván jako berlička při slabém vtipu ve scénáři. Sitkom *Jia you er-nü*

²² FIŠER, Zbyněk, 2009. *Překlad jako kreativní proces: Teorie a praxe funkcionalistického překládání*. Brno: Host ISBN 978-80-7294-343-2. (s. 113)

²³ SLUNČÍK, Václav, 2010. *Sitcom: vývoj a realizace*. Praha: Akademie múzických umění v Praze. ISBN 978-80-7331-192-6. (s. 7-8)

se nenatácel před živým publikem a zvuková stopa se smíchem byla přidána postprodukčně.²⁴

Velmi důležitým aspektem je humor, který bývá většinou vyvolán pomocí vtipných, někdy až absurdních dialogů. Proto je u tohoto žánru klíčové při překladu zachovat dynamiku původního projevu a u potenciálních českých diváků vyvolat podobnou reakci, jaká byla vyvolána u diváků čínských.

²⁴ Jiā yǒu ér nǚ bèijǐng xiào shēng shì zhēn de ma: Nà zuìhòu de gǔzhǎng shēng yě shì jiǎ de? (家有儿女背景笑声是真的吗: 那最后的鼓掌声也是假的?), c2020. In: *Baidu Zhidao* [online]. 1.12. 2016 [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: <https://zhidao.baidu.com/question/59824752.html>

2 Metodologie

Při svém výzkumu čerpám z korpusu zahrnujícího prvních pět dílů první série sitkomu Jia you er-nü. Tento korpus byl vytvořen excerpcí veškerých promluv a dialogů postav ve všech scénách a obsahuje promluvu ve znacích, pinyinu a také většinou i český překlad. Korpus i překlad byly vytvořeny mými kolegy z oboru čínská filologie na KAS FF UP v Olomouci jako výstup do předmětu Úvod do lexikografie (ASH/CD1) v akademickém roce 2018/2019.

Korpus jsem po opakovaném zhlédnutí všech 5 dílů procházela větu po větě, abych našla vybrané vzorky, jež budu ve své práci zkoumat. Tyto vybrané položky se od ostatních liší tím, že buď nebyly pro svou náročnost přeloženy vůbec nebo byl překladatelský proces poměrně náročný vzhledem k lingvistickým a kulturním okolnostem, a výsledný ekvivalent v češtině tak nebyl zcela ideální.

Analýza vybraných položek probíhala následovně. Nejdříve bylo nutné podrobně se seznámit s dějem každé epizody. Děj dané epizody je v příslušné podkapitole ve zkratce popsán, tudíž není nutné, aby čtenář této práce věnoval dodatečný čas zhlédnutí všech dílů. U každé z analyzovaných položek však bylo potřeba podrobně popsat kontext, aby došlo k detailnímu přiblížení dané situace čtenáři. U každého nastínění kontextu jsou pro přehlednost uvedeny časy, ve kterých jsou v epizodách jednotlivé promluvy vysloveny. Veškeré uvedené časy v této práci odkazují na určitou scénu, jež pochází z tohoto sitkomu dostupného z internetového portálu YouTube²⁵ na kanál uživatele se jménem 中国电视剧精选 Chinese Drama²⁶. Dílčím cílem rozboru každé ze zkoumaných položek je přiblížit čtenáři etymologii a význam užitých výrazů a případných frazémů. Po rozboru těchto položek následuje jejich překlad, který byl uskutečněn podle zásad funkčního přístupu popsaných v teoretické části. Došlo tak ke snaze přeložit každou položku tak, aby bylo dosaženo překladu, který by plnil co nejvíce originálu podobných funkcí (funkce významové, denotační, konotační a pragmatické).

²⁵ YouTube [online], 2005. San Mateo [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/>

²⁶ Tento kanál nabízí ke zhlédnutí čínské seriály a sitkomy. Účet kanálu byl vytvořen 13.4. 2015 a ke dni 18.2. 2020 je odebírán více než 53 900 uživateli YouTube portálu.

Zhōngguó diànshìjù jīngxuǎn (中国电视剧精选) Chinese Drama, In: YouTube [online]. 13. 4. 2015 [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/channel/UC2Ce9ttakhococ7GhOzyONA/featured>.

2.1 Slovníky

Při analytickém procesu bylo nezbytné použít řadu tištěných a elektronických slovníků. Mezi nejčastěji používané nástroje lze zařadit mobilní aplikace Pleco, Linguee a internetový vyhledávač Baidu Baike²⁷. Dále pak internetové slovníky dostupné z webů zdic.net²⁸ a 911 查询²⁹. Tištěnými slovníky pak byly 成语大词典 (pinyin: Chéngyǔ dà cídiǎn) neboli *Velký slovník idiomů* a 现代汉语词典 (pinyin: Xiàndài hànyǔ cídiǎn) čili *Slovník moderní čínštiny*.

Veškeré slovníky a vyhledávače zmíněné výše byly využity za účelem dohledání významu a etymologie znaků. Některé, především slangové, výrazy bylo nutné dohledat v internetových fórech, jelikož se nenacházely v ani jednom ze zmíněných slovníků.

2.2 家有儿女 (Jia you er-nü)

Sitkom 家有儿女 (Jia you er-nü) byl poprvé oficiálně vysílán na stanici 北京广播电视台 (pinyin: Běijīng guǎngbò diànshìtái) neboli BTV v roce 2005. Mimo první řadu byly také natočeny další tři. Zatímco první tři řady měly každá 100 dílů, poslední čtvrtá jich měla pouze 67. Režisérkou seriálu byla Ling Cong 林丛.³⁰

Děj sitkomu pojednává o rodině, jež vznikla sňatkem dvou rozvedených rodičů, kteří mají děti ze svých dřívějších vztahů. Tuto rodinu lze označit jako netypickou, jelikož v době, kdy byla v ČLR uplatňována politika jednoho dítěte, má tato rodina děti hned tři.

Hlavu rodiny se jménem Xia Donghai 夏东海 ztvárnil herec Gao Yaling 高亚麟. Jedná se o otce, který se v prvních dílech živil jako režisér dětských divadelních her a později jako redaktor časopisu pro děti. Jeho novomanželka Liu Mei 刘梅, kterou si zahrála Song Dandan 宋丹丹, pracuje jako vrchní sestra. Postoj otce Xia Donghaie vůči dětem můžeme označit za velmi vstřícný a tolerantní. Lze to připisat tomu, že se svým synem žil nějakou dobu v USA, tudíž je obeznámen s americkým stylem života a rozdílným přístupem k výchově dětí. Xia Donghaie můžeme charakterizovat jako velmi

²⁷ Baidu Baike [online], c2020. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://baike.baidu.com/>

²⁸ Zdic.net [online], [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://www.zdic.net/>

²⁹ 911 cháxún (911 查询) [online], c2020. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://www.911cha.com/>

³⁰ Jiā yǒu ér nǚ (家有儿女), c2020. In: Baidu Baike [online]. [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: <https://baike.baidu.com/item/家有儿女/22050>

vlídnou, kamarádkou, bezstarostnou a vtipnou postavu. Někdy je však také velmi líný a nešikovný, co se týče domácích prací a sportu. U Liu Mei převládá spíše tradiční přístup k výchově, což můžeme vidět ve striktnějším jednání s dětmi. Na druhou stranu je ale velmi obětavá matka a svým dětem se snaží pomoci v jakékoliv situaci. Ačkoliv je Liu Mei biologickou matkou nejstaršího syna, hned od prvního dílu lze vyzorovat silnou preferenci pro svou nově nabytou dceru.

Druhou generaci této sitkomové rodiny tvoří tři děti – dva synové a jedna dcera. Nejstarší z těchto dětí je dcera Xia Xue 夏雪, kterou ztvárnila herečka Yang Zi 杨紫. Jedná se o biologickou dceru Xia Donghaie, která však vyrůstala u svého dědečka a do rodiny se přistěhovala po sňatku svého otce a nevlastní matky. Xia Xue se řadí k premiantům ve škole a vyznačuje se velkou touhou po nejlepších známkách a výsledcích, čímž bohužel někdy působí až příliš cílevědomě a arogantně. Druhým z dětí otce Xia Donghaie je nejmladší syn Xia Yu 夏雨, kterého si zahrál You Haoran 尤浩然. Na rozdíl od své sestry prožil své dosavadní mládí se svým otcem v USA, a proto někdy užívá anglické výrazy namísto těch čínských. Dětství strávené v zahraničí také způsobilo, že malému Xia Yumu někdy nedochází kulturní souvislosti, a to má za následek komické situace. Posledním ze členů této rodiny je jediný biologický syn Liu Mei pojmenovaný Liu Xing 刘星, který byl ztvárněn Zhang Yishanem 张一山. Tato postava je charakteristická svým problematickým chováním, a proto je Liu Xing svými rodiči často obviňován i za něco, co neudělal.

3 Praktická část

3.1 První díl

Pilotní díl nám představuje hlavní protagonisty sitcomu. Zatímco otec Xia Donghai se ženou Liu Mei a svými syny již společně bydlí v pekingském bytě, očekává se příjezd Xia Xue, dcery Xia Donghaie. Jak už bylo dříve řečeno, doposud bydlela se svým dědečkem. Liu Mei je z příjezdu své nově nabyté dcery velmi nervózní, a protože se na ni velmi těší, přichystá velkou hostinu. Po příjezdu je však Xia Xue vůči své nevlastní matce velmi chladná a vyličí ji vlastní pravidla, jak by měla domácnost spolu s ní fungovat. Jelikož jsou Liu Mei i Xia Donghai z chování Xia Xue velmi zaskočeni, rozhodnou se zvolit cestu tolerance a volnosti. Toho ovšem Xia Xue využije a pod záminkou pomoci s domácím úkolem přemluví svého kamaráda, aby předstíral, že je její přítel. To je bohužel na otce Xia Xue příliš a v poslední scéně z toho omdlí.³¹

3.1.1 一头羊也是赶, 三头羊也是轰。

Okolnosti děje

Při procházce si Liu Mei a Xia Donghai pochvalují, jak se jejich synové po dvou měsících od svatby skamarádili natolik, že jsou jako pokrevní bratři. Poté Xia Donghai své ženě navrhne, zda by mezi sebe nevzali i Xia Xue, která stále žije se svým dědečkem. V tom okamžiku, v čase 2:33, Xia Donghai použije větu: „你想啊, 一头羊也是赶, 三头羊也是轰。“ (pinyin: Nǐ xiǎng a, yī tóu yáng yě shì gǎn, sān tóu yáng yě shì hōng.)

Rozbor

你想啊, 一头羊也是赶, 三头羊也是轰。 Tuto větu lze doslovně přeložit jako „Jen se zamysli, jednu ovci lze vést jedním směrem stejně tak jako tři ovce.“ Znaky 赶(gǎn) a 轰(hōng) mají stejný význam a to „vyvést na pastvu, vést zvíře“, v tomto případě 羊(yáng) ovci/ovce. Doslovný překlad by nám však v češtině nedával moc smysl. Otec touto větou chtěl naznačit, že pokud jim mimo starosti o syny přibude ještě další dítě – výše zmíněná dcera Xia Xue – nebude v tom už takový rozdíl.

Návrh na řešení

³¹ Jiā yǒu ér nǚ dì-yī jì dì-yī jí (《家有儿女》第一季第1集) Home With Kids Season 1 EP. 1 【超清1080P 无删减版】. In: *YouTube* [online]. 8.5. 2015 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://youtu.be/PC3DmhI-3tU>. Kanál uživatele: 中国电视剧精选 Chinese Drama.

Jelikož se v obecně používané češtině nenachází ekvivalentní pořekadlo, které v sobě obsahuje jak stejnou myšlenku, tak i zvíře, bylo by v tomto případě vhodné sáhnout pro slovních spojení mající podobný význam s originální větou, jako jsou například „to je to samé v bledě modrém“ nebo „to máš prašť jako uhod“. Dále by bylo dobré původní větu pozměnit a namísto číslovek jedna a tři uvést reálný počet dětí, aby věta seděla do kontextu. Mé návrhy na konečný překlad zní: „Jen se zamysli, jestli budeme mít dvě nebo tři děti, je to to samé v bledě modrém.“ nebo „Jen se zamysli, jestli budeme mít dvě nebo tři děti, to máš prašť jako uhod’.“

Metodu, jež je při tomto překladu použita, lze označit za *ekvivalenci*. Jinými slovy je použito jiných stylistických a strukturních prostředků k popisu té samé situace.

3.1.2 猴孩子们

Okolnosti děje

Když celá rodina uvítá Xia Xue v jejím novém domově, Xia Donghai spolu s Liu Mei odnesou kufry do jejího pokoje předtím, než se všichni společně slavnostně navečeří. Mezitím se Xia Xue baví se svými bratry. V čase 11:41, když se otec s matkou vrátí z pokoje Xia Xue, otec pronese větu: „猴孩子们开饭了猴孩子们爸爸饿了。“ (pinyin: Hóuháizimen kāifàn le hóuháizimen bàba è le.)

Rozbor

Ačkoliv znak 猴 (hóu) je známý především ze slova 猴子 (hóuzi), v překladu „opice“ jeho význam je také „mazaný“ nebo „zlobivý“. Při prvním pohledu se slovní spojení 猴孩子们 (hóuháizimen) může jevit, jako výraz „opičky / opičáci“. Tento výraz je podle aplikací Pleco³² a Linguee však do angličtiny překládán jako „little devil“, což by mohlo být do češtiny přeloženo jako „rošťák“, „lump“ či „darebák“. Nabízí se teorie, že otec své děti nenazývá podle zvířete, nýbrž je označuje přezdívkou, která odkazuje nejspíš na chování dětí, a taktéž sám sebe nenazývá jako otce opic či „tátu opičáka“, ale otce těchto zlobivých dětí.

Návrh na řešení

V čínštině i v češtině je poměrně časté zaměňování vlastních jmen za přezdívky. Tento výraz může být překládán jako „rošťáci“ nebo „lumpové“. Slovní spojení 猴孩子们爸爸 (hóuháizimen bàba) již posléze není třeba znova opakovat vzhledem k tomu, že v češtině

³² Slovník CC-CEDICT Chinese-English Dictionary w/Cantonese Readings 200315

není obvyklé v jedné větě používat stejné slovo vícekrát. Nabízí se několik variant překladu: „Pojďte rošťáci, podává se jídlo. Váš táta má hlad.“ nebo „Pojďte lumpové, podává se jídlo. Váš táta má hlad.“ Je však možné, že otec chce své děti doopravdy nazvat jako „opičáky“ a tato replika tak může být ponechána i s původními výrazy „opičáci“. Další verze konečného překladu tudíž zní: „Pojďte opičáci, podává se jídlo. Váš táta má hlad.“

Při použití expresivního výrazu „lumpové“ by došlo k použití překladatelské metody *ekvivalence*. V druhé nabízené možnosti řešení je však ponecháno označení doslovného překladu, jinými slovy *kalku*, tedy „opičáci“.

3.1.3 狂野男孩。

Okolnosti děje

Xia Donghai pomáhá Liu Mei v kuchyni a vypráví, jak ji obdivuje za to, že umí zachovat chladnou hlavu. Mezitím ale do bytu vejde Xia Xue a předvede svým rodičům svého nového přítele. V čase 21:16 jim ho představí větou: „这位是我的男朋友 狂野男孩。“ (pinyin: Zhè wèi shì wǒ de nán péng yǒu kuáng yě nán hái.)

Rozbor

Výraz 狂野 (kuáng yě) lze přeložit jako „násilný“, „divoký“, „ztrřestěný“, „potrhlý“ apod. Xia Xue se snažila svého nového, ačkoliv falešného, přítele vylíčit v tom nejhorším světle, aby své rodiče rozzlobila. Kdybychom výraz 狂野男孩 chtěli přeložit doslovně, znělo by to jako „šílený, divoký kluk“. Takovýto výraz by však žádná dívka ve věku Xia Xue v češtině nejspíš nepoužila a vzhledem k tomu, že se snažíme najít překlad takový, aby byl ekvivalentní k originálu, ale zároveň v cílovém jazyce působil nestrojeně, je třeba najít výraz jiný.

Návrh na řešení

Jeden z mých kolegů navrhl pro překlad tohoto výrazu český ekvivalent „neurvalec“. Tento výraz lze považovat za odpovídající, avšak vzhledem k tomu, že toto označení v sitkomu vymyslela dospívající dívka, nejedná se o řešení nejvhodnější. Další slovo, které lze použít, by mohl být hovorový výraz „drsňák“, jelikož v nás může evokovat autentičtější dojem mluvy mladé dívky. Konečný překlad, který je vytvořen pomocí metody *ekvivalence*, by mohl znít: „Tohle je můj kluk a je to fakt drsňák.“

3.2 Druhý díl

V druhém díle pokračuje zápletka mezi Xia Xue, jejím falešným přítelem (výše zmíněným „drsňákem“) a jejími rodiči. Když se snaží Xia Donghai se svou dcerou promluvit ohledně této situace, Xia Xue obrátí vše na otce a vyčte mu, že se oženil, rozvedl a poté si našel novou partnerku. Je mu také vyčteno, že se o Xia Xue nestaral a že byla nechána u svého dědy. Po tomto rozhovoru za svým manželem přijde Liu Mei a snaží se společně najít nějaké řešení. Rozhodnou se přítele Xia Xue vyhledat a promluvit si s ním. Po rozhovoru s mladých hochem rodiče zjistí, že se jedná o falešného přítele a že šlo o lest, jak je rozzlobit. Proto se rodiče rozhodnou veškeré chování Xia Xue tolerovat. Mezitím si ale Xia Yu a Liu Xing všimnou, že má jejich sestra příliš volnosti. To se jim samozřejmě nezamlouvá, využijí situace a začnou se také chovat, jak se jim líbí. Malý (v té chvíli snad sedmiletý) Xia Yu se dokonce snaží najít si přítelkyni a vyznává tak lásku své spolužačce Duoduo 朵朵, která je zároveň i dcerou souseda. Děj druhého dílu vrcholí, když se všichni tři sourozenci začnou hádat ohledně svého postavení v rodině a o tom, že má Xia Xue volnost, ale Xia Yu s Liu Xingem ne. V ten moment se do této hádky vloží rodiče a synům prozradí, že přítel Xia Xue je falešný.³³

3.2.1 大众情人还是恋爱绝句

Okolnosti děje

Když se Liu Mei a Xia Donghai rozhodnout promluvit si s přítelem Xia Xue, ptají se ho na otázku, co to znamená 四十八页三到十六行 (pinyin: sishíbā yè sān dào shíliù háng). Tato šifra, v překladu 48. strana, 3. – 16. řádek, je zadání domácího úkolu, který se snaží „drsňák“ s pomocí Xia Xue vyřešit. Rodiče si však myslí, že se jedná o tajný kód, který mají z nějaké knihy, a tak se Liu Mei v čase 6:28 zeptá: „是大众情人还是恋爱绝句?“ (pinyin: Shì dàzhòng qíng rén háishì liàn'ài juéjù?)

Rozbor

大众情人 (dàzhòng qíng rén) je tvořeno dvěma slovy: 大众 a 情人. První slovo lze přeložit jako „masa lidí, velké množství lidí“ a druhé jako „milenec“. V čínštině výraz

³³ Jiā yǒu ér nǚ dì-yī jì dì-èr jí (《家有儿女》第一季第2集) Home With Kids Season 1 EP. 2 【超清1080P 无删减版】. In: *YouTube* [online]. 8.5. 2015 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://youtu.be/1bCj2rxYMHI>. Kanál uživatele: 中国电视剧精选 Chinese Drama.

大众情人 znamená muž, kterého v češtině lze označit za „sukničkáře“ či „záletníka“.³⁴ V českém jazyce bychom ho taktéž mohli nazvat Casanovou³⁵. Pro toto pojmenování však existuje fonetický přepis: 卡萨诺瓦 (Kāsànuòwǎ). Dalším slovem v této větě je 恋爱 (liàn'ài), které může být přeloženo jako „romantická láska“, „milostná aféra“ či „být zamilovaný“. Posledním slovem v této promluvě je 绝句 (juéjù). Toto slova označuje básnickou formu, která se vyznačuje čtyřmi verši, každý o pěti (znaky: 五言绝句, pinyin: wǔ yán juéjù) či o sedmi znacích (znaky: 七言绝句, pinyin: qī yán juéjù). V češtině se nenachází specifický výraz pro tuto básnickou formu, a proto lze tento výraz přeložit obecně jako „báseň“ či podle Lomové³⁶ jako „čtyřverší“.

Návrh na řešení

Když se Liu Mei zeptá přítele Xia Xue, o jakou knihu se jedná, úmyslně zmíní právě knihy, jež pojednávají o svádění či o lásce, jelikož se jako starostlivá matka snaží přijít na řešení onoho „tajného kódu“. Konečný překlad by mohl znít následovně: „Je to kniha o nějakém záletníkovi/sukničkáři nebo nějaká milostná báseň?“ či „Je to kniha o Casanovovi nebo nějaká milostná báseň?“

Při těchto dvou návrzích řešení se lze setkat se dvěma postupy. Při užití výrazů „záletník“ či „sukničkář“ lze mluvit o *dosazení ekvivalentu*, jelikož výraz, který je překládán, nemůže být přeložen doslovně, aniž by nezněl nestrojeně či zvláštně. Proto bylo nutné použít ekvivalentního označení, které je pro české mluvčí přirozené. U druhého navrhovaného řešení, použití pojmenování „Casanova“, by se jednalo o metodu *adaptace*. V tomto případě je výraz popsáný v originále substituován adekvátním výrazem cílového jazyka, jehož mluvčí si pod tímto pojmenováním představí specifickou charakteristiku tohoto označení.

³⁴ Dàzhòng qíng rén (大众情人), c2020. In: 911 查询 [online]. [cit. 2020-04-22]. Dostupné z: <https://danci.911cha.com/大众情人.html>

³⁵ Jméno italského spisovatele Casanovy lze v přeneseném významu spojit s pojmy „sukničkář“ či „záletník“. Casanova, c2008-2020. In: *Internetová jazyková příručka* [online]. [cit. 2020-04-22]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?id=Casanova&ref=casanova>

³⁶ LOMOVIÁ, Olga, 1995. *Čítanka tangské poezie: [skripta]*. Praha: Karolinum. ISBN 80-718-4044-0. (s. 16)

3.2.2 文弱小书生

Okolnosti děje

Při stejném rozhovoru mezi přítelem a rodiči Xia Xue pronese Liu Mei v čase 7:00 tyto věty: „看你长得这么文质彬彬的. 应该是个好学生啊, 你怎么能叫狂野男孩呀? 我看你应该叫文弱小书生才对呀.“ (pinyin: Kàn nǐ zhǎng de zhème wénzhì-bīnbīn de. Yīnggāi shì gè hào xuéshēng a, nǐ zěnme néng jiào kuángē nánhái ya? Wǒ kàn nǐ yīnggāi jiào wénruò xiǎo shūshēng cái duì ya.)

Rozbor

Tuto promluvu bychom mohli přeložit jako „Vypadáš jako slušný a zdvořilý chlapec, určitě jsi i dobrý student. Jak je možné, že tě přezdívali drsňák? Já si myslím, že by ti spíše měli říkat jemný a křehký učenče.“ Pojmenování 文弱小书生 (wénruò xiǎo shūshēng) při doslovném překladu zní nepřirozeně a velmi zvláště. Vyjme-li se z tohoto výrazu slovo 小 (xiǎo), které má význam malý, zbývá idiom 文弱书生 (wénruò-shūshēng). Tento výraz pochází z díla 世说新语 (pinyin: Shìshuō xīnyǔ)³⁷, jehož autorem byl Liu Yiqing³⁸ 刘义庆. Tato kniha se dělí na 36 kategorií a v osmé z nich, jež se nazývá 赏誉 (pinyin: shǎng yù) neboli „Ocenění a chvála“, se nachází výraz 文弱书生.³⁹ Podle této knihy výraz označuje studenta či učenče, který je inteligentní, vzdělaný a kultivovaný, ale po fyzické stránce velmi křehký.

Návrh na řešení

Tento čtyřznakový výraz v čínštině odkazuje na osobu specifického vzezření. Liu Mei ve své promluvě chtěla, namísto prvotního označení drsňáka, nazvat přítele své dcery pravým opakem. Čínskému publiku je v tomto momentu jasné, proč Liu Mei použila právě tohle označení. Cizojazyčné publikum však nezná historickou souvislost s daným termínem a při doslovném překladu dochází k nepřirozenosti nového výrazu. Proto by tento výraz mohl být přeložen tak, aby byla zachována specifika originálu, tedy silná psychická stránka s morálními hodnotami. Mohl by být použit výraz „slušňák“. Můj

³⁷ Jedná se o sbírku více než 1 130 historických anekdot a příběhů týkajících se více než 600 osobností žijících v období od dynastie Han po dynastii Jin. Část tohoto díla byla přeložena Jakubem Hrubým. HRUBÝ, Jakub. *Nová vyprávění o tom, co se ve světě povídá*. In: OLIVOVÁ, Lucie, 2006. *Klenoty čínské literatury*. Praha: Portál. ISBN 80-7367-153-0.

³⁸ Liu Yiqing (403–444) byl čínský spisovatel za jihočínské dynastie Liu Song (420–479).

³⁹ Wénruò-shūshēng (文弱书生), c2020. In: *Baidu Baike* [online]. [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: <https://baike.baidu.com/item/文弱书生>

konečný návrh zní: „Vypadáš jako slušný a zdvořilý chlapec, určitě jsi i dobrý student. Jak je možné tě přezdívali jako drsňák? Já si myslím, že by ti spíše měli říkat slušňák.“

V tomto případě je na místě opět použít metodu *ekvivalence* a výraz, který lze doslovně přeložit jako „jemný a křehký učenec“, označit výrazem „slušňák“. Liu Mei v originálním znění používá výraz 文弱书生, který je čtyřznakový stejně tak jako výraz 狂野男孩, jež vymyslela Xia Xue. Díky tomu je zdůrazněn kontrast mezi oběma pojmenováními. Výraz, který vymyslela Xia Xue, byl přeložen jako „drsňák“, a tudíž bylo stěžejní vytvořit nové pojmenování, které by jednoznačně kontrastovalo s původním označením. A proto bylo navrženo pojmenování „slušňák“.

3.2.3 滑向错误的深渊之前, 悬崖勒马

Okolnosti děje

Zdržíme-li se stále u tohoto rozhovoru, poté, co Liu Mei nazve mladíka slušňákem, pronese Xia Donghai v čase 7:12 tyto věty: „你必须停止和小雪的一切交往. 在滑向错误的深渊之前, 你给我悬崖勒马勒住勒住.“ (Nǐ bīxū tíngzhǐ hé Xiǎo Xuě de yīqiè jiāowǎng. Zài huá xiàng cuòwù de shēnyuān zhīqián, nǐ gěi wǒ xuányá-lè mǎ lēi zhù lēi zhù.)

Rozbor

První větu lze jednoduše přeložit jako „Musíš přerušit veškerý kontakt se Xia Xue.“ Význam další věty: „在滑向错误的深渊之前, 你给我悬崖勒马勒住勒住“ není okamžitě zcela jasný a je potřeba ji podrobněji analyzovat.

Slovo 之前 (zhīqián) přeložíme buď jako předložku časovou „předtím než“ nebo jako příslovečné určení času „dříve“. Sloveso 滑 (huá) lze přeložit jako „uklouznout“ či „klouzat“. Předložka 向 (xiàng) určuje směr k čemu / ke komu / kam. Dalším slovem je podstatné jméno 错误 (cuòwù) „chyba, omyl“, za nímž následuje atributivní slovice 的 (de). Tudíž je slovo 错误 (cuòwù) ve větě použito jako přívlastek a rozvíjí podstatné jméno 深渊 (shēnyuān), které má význam „propast, hlubina“. Slovní spojení 错误的深渊 tak lze přeložit jako „propast plná chyb / omylů“.

Druhá část této věty začíná znaky 你给我 (nǐ gěi wǒ). Slovo 给 (gěi) zastává několik funkcí. Například funkci prepozičního slovesa uvádějící nepřímý předmět či plnovýznamové sloveso s významem „dát“. V této větě se nejedná o plnovýznamové

slovo, ale pouze nám určuje pád slovesa, které je pomocí 给 uvozeno. V druhé části se dále nachází idiom 悬崖勒马 (xuányá-lèmǎ). Tento idiom má původ v knize 阅微草堂笔记 (pinyin: yuè wēi cǎotáng bǐjì)⁴⁰, jejíž autorem je Ji Yun 纪昀.⁴¹ Idiom lze doslovně přeložit jako „držet koně za uzdu na okraji útesu“. V přeneseném významu se používá jako fráze označující řešení vážné situace na poslední chvíli či odvrácení katastrofy v kritickém momentu. V idiomu se nachází výraz 勒马 (lè mǎ/ mǎ), jenž je zkrácenou verzí slovního spojení 勒住马 (lèzhù mǎ) a můžeme jej přeložit jako „držet koně za uzdu“. Xia Donghai po vyslovení výše analyzovaného idiomu použil sloveso 勒住 (lèzhù) a reduplikoval jej. Podle Švarného a Uhera⁴², se mohou zdvojovat jednoslabičná i dvouslabičná slovesa a nejčastěji označují jednorázovost děje, kterou v češtině vyjádříme dokonavými tvary slovesy. Občas také mohou označovat jakousi povrchnost nebo menší důkladnost, s jakou děj je nebo může být proveden.

Při doslovném překladu bude tento překlad znít takto: „Předtím než sklouzneš do propasti (plné) chyb, měl bys pořádně udržet koně na uzdě, ať nespadne z útesu.“ Tento překlad však nedává českému divákovi ani čtenáři žádný smysl.

Návrh na řešení

Abychom docílili vhodného překladu, stěžejním bodem je najít správný překlad pro dříve zmíněný idiom. Kolegové z mého oboru⁴³ navrhli použít výraz „zatáhnout za záchrannou brzdu“, kterým lze „držet koně za uzdu“ nahradit, aniž by byla struktura věty zásadně narušena. Závěrečný překlad by mírně modifikoval originální větu, avšak v konečném důsledku by měl stejný význam. Překlad by mohl znít: „Dříve než bude pozdě a sjedeš z tohoto útesu, zatáhni za záchrannou brzdu.“ Také bychom mohli informaci o tom, že by mohl sjet z útesu, vynechat a přeložit tuto větu jako: „Dříve, než bude pozdě, zatáhni za záchrannou brzdu.“

Jak již bylo psáno výše, finální překlad sice mírně modifikuje původní větu, avšak za podmínky, že je přenesen význam, a tím pádem i myšlenka, kterou chtěl Xia Donghai říct „drsňákovi“. Lze tedy mluvit o postupu zvaném *ekvivalence*.

⁴⁰ Název tohoto díla by do češtiny mohl být přeložen jako *Zápisky o důkladném bádání z chatrče s doškovou střechou*.

⁴¹ Xuányá-lèmǎ (悬崖勒马), c2020. In: *Baidu Baike* [online]. [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <https://baike.baidu.com/item/悬崖勒马>

⁴² ŠVARNÝ, Oldřich a David UHER, 2014. *Prozodická gramatika čínštiny*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4205-1. (s. 145)

⁴³ Kolegové z oboru čínské filologie na KAS FF UP v Olomouci. Překlad byl navrhnout při semestrální práci do předmětu Úvod do lexikografie (ASH/CD1) v akademickém roce 2018/2019.

3.2.4 任人宰割的小绵羊,长满了刺的小刺猬

Okolnosti děje

Když se rodiče dozví, že jde o falešného přítele, pronese v čase 8:31 překvapená Liu Mei tuto větu. „她是想表明她不是一个任人宰割的小绵羊,而是长满了刺的小刺猬。“ (pinyin: Tā shì xiǎng biǎomíng tā bú shì yī gè rěnrén-zǎigē de xiǎo miányáng, ér shì zhǎngmǎnle cì de xiǎo cìwèi.)

Rozbor

V této větě se vyskytují dvě přirovnání. V první části věty Liu Mei říká, že její dcera není 任人宰割的小绵羊 (rěnrén-zǎigē de xiǎo miányáng) a v druhé říká, že je Xia Xue spíše 长满了刺的小刺猬 (zhǎng mǎnle cì de xiǎo cìwèi).

První část věty 任人宰割的小绵羊 se skládá z idiomu 任人宰割 (rěnrén-zǎigē) a výrazu 小绵羊. (xiǎo miányáng). Význam idiomu může být popsán jako „neschopnost sebeobrany před někým jiným“ nebo „být utlačován a šikanován“, lze také použít hovorový výraz „nechat po sobě šlapat“. Tento idiom se nachází před atributivním slovcem 的 (de) a má funkci adjektiva, jež nám rozvíjí výraz 小绵羊, které přeložíme jako malá ovce, ovečka nebo jehně. Tuto část lze tedy přeložit jako „ustrašená ovečka“.

V druhé části věty je pak Xia Xue v kontrastu s tím označována za 小刺猬 (xiǎo cìwèi), tedy za „malého ježka“, který je 长满了刺的 (zhǎngmǎnle cì de) „všude porostlý bodlinami“.

Návrh na řešení

Ačkoliv by bylo možné originální výrazy nahradit nějakým českým příslovím či ustáleným spojením, v tomto případě nebude ponechání originálních přirovnání špatnou volbou, jelikož si pod těmito výrazy dokážeme představit onu metaforickou charakteristiku. Konečná verze překladu by tak mohla znít: „Xia Xue nám chce ukázat, že není žádná ustrašená ovečka, ale spíše ježeček porostlý bodlinami.“

Kdyby bylo při tomto překladu použito nahrazení originálních přirovnání nějakými českými, došlo by k použití metody ekvivalence. Původní text je však přeložen doslovně – pomocí metody zvané *kalkování*. Ačkoliv je tento text je přeložen doslovně, na diváka / čtenáře však nepůsobí strojeně.

3.2.5 小小小小鸟, 想要飞多高

Okolnosti děje

Po rozhovoru s drsňákem se rodiče rozhodnou promluvit si i se svou dcerou. Xia Xue okamžitě zareaguje tak, že pokud se jedná o rozhovor týkající se jejího přítele, nemusí se rodiče vůbec namáhat. Rodiče ale Xia Xue překvapí a namísto výčitek jí oznámí, že se o tuto situaci již více zajímat nebudou a že je to jen a pouze její věc. Tato informace Xia Xue velmi překvapí. Rodiče se nenechají ničím zastavit, pokračují dál a své dceři říkají, že může mít v jejich společné domácnosti veškerou volnost. V čase 11:53 tuto informaci poté Liu Mei podtrhne větou: „你在这个家, 就是一个自由的小小小小鸟, 想要飞多高就可以飞多高。“ (pinyin: Nǐ zài zhège jiā, jiù shì yī gè zìyóu de xiǎo xiǎo xiǎo niǎo, xiǎngyào fēi duō gāo jiù kěyǐ fēi duō gāo.)

Rozbor

Při doslovném překladu dostaneme výsledek: „V této domácnosti jsi volná jako malý, malý, malý, malý ptáček, můžeš si letět tak vysoko, jak chceš.“ V tomto okamžiku nám ale vznikne česká věta, která působí velice nepřirozeně kvůli přemíře výskytu slova „malý“. Mnohonásobné užití adjektiva 小 (xiǎo) v původní větě však nemá za úkol označit zmíněného ptáčka za malého / maličkého / malinkatého / malilinkatého. Jedná se o slova z jedné populární čínské písně interpreta jménem Zhao Chuan 赵传. Tato píseň se jmenuje 我是一只小小鸟 (wǒ shì yī zhī xiǎo xiǎo niǎo).⁴⁴ Refrén, v němž se tato slova objevují, zní takto: „我是一只小小小小鸟, 想要飞呀飞却飞也飞不高。“ (Wǒ shì yī zhī xiǎo xiǎo xiǎo xiǎo niǎo, xiǎngyào fēi ya fēi què fēi yě fēi bù gāo.), což může být přeloženo jako „Jsem malý ptáček. I když chci létat, tak nelétám vysoko.“ Je také vhodné zmínit, že již několikrát zmíněný malý ptáček je metaforou pro člověka, který chce svobodu.

Liu Mei použila podobnou větu, jako se nachází v originální písni, pozměnila však druhou část. Místo originálního „想要飞呀飞却飞也飞不高“ řekla „想要飞多高就可以飞多高“ Ačkoliv je v originálním znění řečeno, že onen malý ptáček chce létat, ale nemůže létat vysoko, Liu Mei pozměnila slova a řekla tak své dceři, že si může letět tak vysoko, jak chce.

⁴⁴ Wǒ shì yī zhī xiǎo xiǎo niǎo: Zhào Chuán yǎnchàng gēqǔ (我是一只小小鸟: 赵传演唱歌曲), c2020. In: *Baidu Baike* [online]. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://baike.baidu.com/item/我是一只小小鸟/18694>

Návrh na řešení

Hlavním účelem promluvy, kterou řekla Liu Mei, bylo, aby dala své dceři co nejvíce najevo, že má volnost. V této scéně lze vyzorovat mírnou nejistotu ze strany rodičů, a proto Liu Mei použila slova výše zmíněné písně, aby situaci odlehčila. Tato slova Liu Mei však nijak nezpívala, ale pouze je řekla. Proto bychom mohli zvolit ekvivalentní české přísloví „být volný jako pták“⁴⁵, které má stejný význam jako slova použitého refrénu písně, namísto doslovného přeložení originálního textu či hledání alternativní české známé písně s podobnými slovy.

Přeložená replika by tak mohla znít: „V této domácnosti jsi volná jako malilinkatý ptáček, můžeš si létat kamkoliv chceš.“ nebo „V této domácnosti jsi volná jako malilinkatý ptáček, můžeš si létat tak vysoko, jak chceš.“

V tomto překladu se vyskytuje stejný prvek – létat jako pták – v originální i nové verzi, a tudíž lze v tomto případě mluvit o *kalku*. Za účelem, aby výsledný překlad zněl přirozeně, však není možné doslovně přeložit větu celou, nýbrž jen určitá slova. V při celkovém překladu je použito opět metody *ekvivalence*, díky níž je při překladu použito známé české přirovnání.

3.2.6 只许州官放火，不许百姓点灯

Okolnosti děje

Tento výraz se v této epizodě vyskytuje hned ve dvou scénách. Poprvé v čase 16:49, když chce Liu Xing popsat situaci, která u nich doma nastala. Oba dva synové si na popud toho, že Xia Xue dostala doma volnou ruku, chtějí také doma nastavit nová pravidla. Chtějí si například najít přítelkyni nebo obarvit vlasy na zeleno. To se samozřejmě rodičům nezamlouvá. Liu Xing však namítne, že když jejich sestra má ve všem volnost, tak by měli mít svobodu i oni. Když poté Liu Xing nad celou situací přemýšlí, pronese větu: „只许州官放火，不许百姓点灯。“ (pinyin: Zhǐ xǔ zhōuguān fānghuǒ, bùxǔ bǎixìng diǎndēng.)

Druhá situace, kdy je ta samá fráze pronesena, nastane, když se všichni tři sourozenci začnou hádat. Tato hádka je vyústěním chaotické situace, která je důsledkem nesmyslných pravidel a až příliš volné výchovy Xia Xue. Když během hádky do bytu dorazí rodiče, snaží se své děti uklidnit a tuto hádku vyřešit. Nejprve má slovo Xia Xue

⁴⁵ ČERMÁK, František, Jirí HRONEK a Jaroslav MACHAČ, 2009. *Slovník české frazeologie a idiomatiky: 1. Přirovnání*. Praha: Leda. ISBN 978-807-3352-165. (s. 300)

a pak se slova ujmou synové. Xia Yu v čase 21:23 prohodí tuto větu: „只许姐姐放活, 不能弟弟点灯。“ (pinyin: Zhǐxǔ jiějiě fànguó, bùnéng dìdì diǎndēng.), načež mu jeho otec odpoví: „不许篡改成语。只许州官放火, 不许百姓点灯。“ (pinyin: Bù xǔ cuàngǎi chéngyǔ. Zhǐxǔ zhōuguān fànguǒ, bùxǔ bǎixìng diǎndēng.) Poté Xia Yu odvěti: „可是咱们家没有州官只有姐姐。“ (pinyin: Kěshì zánmen jiā méiyǒu zhōuguān zhǐ yǒu jiějiě.)

Rozbor

Tohle rčení pochází z díla 老学庵笔记 (pinyin: Lǎo xué ān bǐjì)⁴⁶ autora jménem Lu You 陆游.⁴⁷ Pomocí doslovného překladu dostaneme „Úředníci mohou rozdělovat oheň, ale obyčejní lidé si nemohou ani rozsvítit lucernu.“ Význam lze vysvětlit tak, že někteří lidé s vyšším postavením mají větší privilegia než ti ostatní, jinak řečeno je jim prominuto to, za co jsou jiní souzeni. Liu Xing se snaží naznačit, že jejich sestra v tomto případě reprezentuje 州官 (zhōuguān), tedy úředníky a má tak větší privilegia a on se svým bratrem jsou těmi obyčejnými lidmi, kteří nemají žádnou výsadu.

Tohle rčení bychom mohli přirovnat k ekvivalentnímu latinskému „Quod licet Iovi non licet bovi.“ které do češtiny překládáme jako „Co je dovoleno Jovovi, není dovoleno volovi.“⁴⁸ nebo také v podobném znění „Co je dovoleno Bohovi, není dovoleno volovi.“

Návrh na řešení

Samozřejmě bychom mohli použít i jiné alternativy, jak frázi „只许州官放火, 不许百姓点灯“ přeložit. Například české přísloví „Všichni jsou si rovni, ale někteří jsou si rovnější“. Větnou skladbou se nám ale víc hodí použít přísloví „Co je dovoleno Jovovi/Bohovi, není dovoleno volovi.“, jelikož můžeme v kontextu seriálu slovo Bůh zaměnit za slovo sestra, stejně jako když Xia Yu zaměnil slovo 州官 (zhōuguān) za slovo 姐姐 (jiějiě), a slovo vůl za bratra, jako když zaměnil 百姓 (bǎixìng) za 弟弟 (dìdì).

„只许姐姐放活 不能弟弟点灯。“ „不许篡改成语, 只许州官放火不许百姓点灯“。 „可是咱们家没有州官只有姐姐。“ Tento rozhovor mezi otcem a synem bychom tak mohli přeložit jako: „Co je dovoleno sestře, není dovoleno bratrovi.“ „Hele

⁴⁶ Název tohoto díla lze přeložit jako *Zápisky z chýše starého učence*.

⁴⁷ Lu You (1125–1209) byl čínský básník žijící v období dynastie Jižní Song.

⁴⁸ KUŤÁKOVÁ, Eva, Václav MAREK a Jana ZACHOVÁ, ed. *Moudrost věků: lexikon latinských výroků, přísloví a rčení*. Vyd. 2. Praha: Svoboda, 1994, 679 s. Členská knižnice. ISBN 80-205-0401-X. (s. 443)

nepřekrucuj přísloví, říká se: Co je dovoleno Bohovi, není dovoleno volovi.“ „No jo, ale v našem domě není žádný Bůh, jenom sestra.“

Při tomto překladu opět je použita metoda *ekvivalence*. Originální přísloví je přeloženo ekvivalentním českým a poté je celá replika podle tohoto přísloví stylizována. Díky tomu, že si jsou obě přísloví větnou skladbou velmi podobná, však není nutné do stylizování příliš zasahovat.

3.3 Třetí díl

Ústředním námětem třetího dílu jsou rodinné fotografie. Když si rodiče se svými dvěma syny prohlížejí společné fotky, na kterých ale ještě není jejich dcera, začne Xia Xue velmi žárlit a do obývacího pokoje vystaví fotografii, na které je se svojí biologickou matkou a otcem Xia Donghaiem. To ale Liu Mei velmi zamrzí a z pokoje odejde. Xia Donghai si poté s Liu Mei promluví a domluví se, že Xia Xue vysvětlí, že vystavovat fotku jeho bývalé manželky je nevhodné. Během toho však Liu Xing a Xia Yu udělají tutéž věc a vystaví rodinné fotky z dřívějších let připomínající bývalé manželství obou rodičů.

Když se obývací pokoj promění ve výstavku starých fotografií, rozhodnou se Liu Mei a Xia Donghai nechat děti samotné, aby se nejdříve uklidnily a fotografie poté samy od sebe uklidily. Když se ale vrátí, zjistí, že jejich plán nevyšel a že je situace ještě horší, jelikož se do toho zapletl i Liu Xingův biologický otec Hu Yitong 胡一统, který svému synovi donesl velkou fotku sama sebe. Celá situace eskaluje ve chvíli, kdy se děti rozhodnou vylepit velkoplošné plakáty svých biologických rodičů (Hu Yitonga a bývalé manželky Xia Donghaie) do ložnice Liu Mei a Xia Donghaie. Díl končí tím, že se rodiče rozhodnou vyčlenit jednu polici v obývacím pokoji a udělat tak dětem místo, kde si mohou své fotky vystavit. Nakonec si udělají společnou rodinnou fotografii.⁴⁹

3.3.1 招之即来挥之即去

Okolnosti děje

Potom, co se rodiče dozví, že Liu Xingovi pomohl s tiskem fotografií jeho biologický otec Hu Yitong, rozhodnou se si s ním promluvit. Manželský pár se potká s Hu Yitongem na nádvoří obytného domu a dají se do hovoru. Během tohoto rozhovoru je Hu Yitongovi vyčteno jeho nevhodné chování. Když jsou rodiče s rozhovorem hotoví, řekne Liu Mei

⁴⁹ Jiā yǒu ér nǚ dì-yī jì dì-sān jí (《家有儿女》第一季第3集) Home With Kids Season 1 EP. 3: 【超清1080P 无删减版】 , In: *YouTube* [online]. 8.5. 2015 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://youtu.be/Nar0A5-T058>

svému bývalému manželovi, že už může jít pryč. Na to jí Hu Yitong v čase 17:23 odpoví: „行，招之即来挥之即去。作为前夫都这样啊，拜拜。“ (pinyin: Xíng, zhāozhī-jílái huīzhī-jíqù. Zuòwéi qiánfū dōu zhèyàng a, báibái.)

Rozbor

První znak v této promluvě 行 (xíng) lze jednoduše přeložit jako přitakání „dobře“ či „ok“ a poté následuje věta 招之即来挥之即去 (zhāozhī-jílái huīzhī-jíqù).

Původ tohoto frazému lze nalézt ve 120. kapitole v oddílu 汲郑列传⁵⁰ (pinyin: Jí Zhèng lièzhuàn) z díla 史记 (pinyin: Shǐjì), jehož autorem je Sima Qian 司马迁.⁵¹ První znak v tomto idiomu však může být obměněn a dostaneme tak verzi 呼之即来，挥之即去 (pinyin: hūzhī-jílái huīzhī-jíqù). Oba dva znaky, jež se nacházejí v tomto idiomu na prvních místech, můžeme přeložit podobně. Jednotlivě tedy 招 (zhāo) – „zavolat“, „povolat“ a 呼 (hū) – „zavolat na“, svými významy se tak nijak zásadně neliší. Původ idiomu, ve kterém se na prvním místě nachází 呼 (hū), lze podle 成语大词典 *Chengyu Da Cidian*⁵² hledat v díle 王仲仪真赞序 (pinyin: Wáng Zhòngyí zhēn zànxù)⁵³ autora Su Shiho 苏轼.⁵⁴ Při doslovném překladu dostaneme větu: „Na pokyn přijde a mávnutím zase odejde.“ Tohle rčení lze chápat jako „uposlechnutí něčího příkazu“, „být někomu stále po ruce“ apod.

Návrh na řešení

Hu Yitong chtěl touto větou vtipně poukázat na to, že ho Liu Mei zavolala a poté jej po hádce zase hned poslala pryč. Jelikož se ve scéně při této promluvě objevuje

⁵⁰ Ačkoliv tato kniha nebyla do češtiny zatím přeložena celá, můžeme ji znát pod názvem *Zápisky historika* či *Knihy vrchních písařů* (S'-MA, Čchien, 2012. *Knihy vrchních písařů*. Přeložila Olga Lomová a Timoteus Pokora. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2154-8). Název 120. oddílu lze přeložit jako *Příběhy ministrů Ji a Zhenga*.

SIMA, Qian, AN, Pingqiu a Jialu XU, ed., 2004. *Shiji* (史记). Shanghai: 汉语大词典出版社. ISBN 7-5432-0872-5. (s. 1438)

⁵¹ Hūzhī-jílái, huīzhī-jíqù (呼之即来，挥之即去), c2020. In: *Baidu Baike* [online]. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <https://baike.baidu.com/item/呼之即来，挥之即去>

⁵² SHENG, Yanling a Shuping LU, ed., 2018. 成语大词典: *Chengyu Da Cidian*. 2. vyd. Peking: 商务印书馆国际有限公司. ISBN 978-7-80103-867-8. (s. 470)

⁵³ Název díla lze přeložit jako *Předmluva k Wang Zhongyiho chvále*

⁵⁴ Su Shi vystupoval také pod pseudonymem Su Dongpo 苏东坡. Je možné že se nechal inspirovat dříve zmíněným idiomem v díle Sima Qiana.

Zhāozhī-jílái huīzhī-jíqù (招之即来，挥之即去), c2020. In: *Baidu Baike* [online]. [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://baike.baidu.com/item/招之即来，挥之即去/23301032>

postprodukčně přidaný smích diváků, tak by překlad této věty měl také znít vtipně a splnit tak podmínku stejné dynamiky a vyvolat podobnou reakci.

Jeden z mých kolegů navrhl řešení použít české slovní spojení „skákat, jak kdo píská“. V této situaci se nám tento překlad hezky hodí a můžeme jej použít. Lze mluvit o metodě *ekvivalence*. Výsledný překlad by mohl znít: „Dobře, já skáču, jak ty pískáš. Jsem tvůj bývalý manžel, to tak prostě je. Měj se.“ Dalším řešením by však mohlo být *doslovný překlad*: „Dobře. Jak zavelíš, já přijdu, a jak naznačíš, já zase odejdu. Jsem tvůj bývalý manžel, to tak prostě je. Měj se.“

3.3.2 兵来将挡水来土掩，车到山前必有路

Okolnosti děje

Když Hu Yitong po rozhovoru, který je zmíněn v předchozí kapitole, odejde pryč, je Liu Mei velice rozčilená z chování svého bývalého manžela. Poté zavelí, ať se ona spolu se Xia Donghaiem vrátí domů. Vtom ji Xia Donghai řekne, že situace s dětmi a fotografiemi u nich doma ještě není vyřízená, a tak se před návratem musí oba uklidnit. Když se ho poté Liu Mei zeptá, co si s tou situací počnou, Xia Donghai jí v čase 17:50 odpoví: „兵来将挡水来土掩。车到山前必有路。“ (pinyin: Bīngláijiāngdǎng shuǐláitūyǎn. Chē dào shānqián bì yǒu lù.)

Rozbor

Odpověď Xia Donghaie se skládá ze dvou částí. První částí je věta 兵来将挡水来土掩。 Jedná se o osmiznakový idiom, který podle slovníku 成语大词典 *Chengyu Da Cidian*⁵⁵ pochází z díla jménem 楚昭公 (pinyin: Chǔ Zhāo gōng)⁵⁶ autora Zheng Tingyuhua 郑廷玉. Význam tohoto idiomu lze vysvětlit jako „použití určitých prostředků vzhledem k danému problému“ nebo „každá situace si žádá specifické řešení“.

Druhou část tvoří věta 车到山前必有路。 Taktéž se jedná o idiom, v tomto případě však o sedmiznakový. 成语大词典 *Chengyu Da Cidian*⁵⁷ uvádí význam tohoto rčení jako „ať už je problém jakkoli těžký, vždy se najde způsob, jak jej vyřešit“. Tento

⁵⁵ SHENG, 2018, s. 89

⁵⁶ Název díla může být přeložen jako *Vévoda Chu Zhao*.

⁵⁷ SHENG, 2018, s. 177

idiom použil autor Zhou Libo 周立波 ve své knize s názvem 暴风骤雨 (pinyin: Bàofēngzhòuyǔ)⁵⁸.

Návrh na řešení

Ačkoliv by tyto dva idiomy mohly být přeloženy doslovně, v této situaci by přirozeným řešením mohla být volba přepisu významů těchto rčení. Výsledný překlad, a tedy i odpověď na otázku Liu Mei, by mohl vzniknout spojením těchto dvou významů dohromady.⁵⁹ Můj návrh na konečný překlad zní: „Každý problém, ať už je sebevětší, má vždy nějaké řešení.“

Opět se jedná o substituci originálního výrazu pomocí adekvátního v cílovém jazyce – lze mluvit o metodě *ekvivalence*. V tomto případě dále dochází k pozměnění původní větné skladby a namísto přeložení dvou vět s podobným významem, jsou veškeré informace vtěsnány do jedné věty.

3.4 Čtvrtý díl

Děj začíná tím, že se Liu Xing svěří své babičce, že má ve škole pár menších problémů a jelikož se blíží třídní schůzky, mohla by se o nich dozvědět jeho máma. Proto Liu Xing svou babičku požádá, aby šla na třídní schůzky místo rodičů, a tudíž by ho ochránila před jistým pokáráním. V ten samý den se Xia Donghai zeptá Liu Xinga, zda je zatím s ním, jakožto novým otcem, spokojený, a jak by si představoval svého vysněného tátu. Jelikož Liu Xing ví, že je občas velmi problémový a má s ním jeho matka starosti, rozhodne se Xia Donghaiovi vylíčit, že jeho ideální otec by měl být jeho ochránce, zvláště před jeho matkou, když se ho snaží fyzicky potrestat za jeho chování.

Postu ideálního otce se Xia Donghai okamžitě zhostí a rozhodne se jít na třídní schůzky, ačkoliv se babička nabízí, že půjde ona, aby tajně ochránila Liu Xinga. Na třídní schůzkách se Xia Donghai samozřejmě dozví, co všechno Liu Xing provedl a je z toho velmi smutný. Svému synovi však slíbil, že bude ideálním otcem a nijak ho trestat nebude. Navíc ho babička spolu se svým vnukem požádají, aby Liu Mei nic neříkal a zbytečně ji nerozžněval.

⁵⁸ Kniha 暴风骤雨 je přeložena Bertou Krebsovou do češtiny pod názvem *Bouře*. (Vydání I. Autor úvodu Jaroslav PRŮŠEK, přeložil Berta KREBSOVÁ, 1951. Praha: Československý spisovatel, Knihovna čtenářské obce.)

⁵⁹ Je poměrně důležité zmínit, že po tom, co Xia Donghai vysloví první (osmiznakový) idiom, je do scény postprodukčně přidán smích. Je tudíž možné, že je v této promluvě ukrytá jakási komická forma, kterou ale bohužel chápou pouze Číňané (může se například jednat o důvtip v použití právě tohoto idiomu vzhledem k této specifické situaci). Po vyslovení druhé části věty však postprodukční smích již přidán není.

Když se Liu Mei svého manžela pak zeptá, co mu bylo řečeno na třídních schůzkách, dozví se, že je Liu Xing vlastně hodným žákem a ve škole si vede dobře. Ačkoliv Xia Donghai své ženě nelhal, neřekl jí celou pravdu. Sourozencům Liu Xinga se ale nelíbí, že je svou matkou neprávem pochvalován a vylicí jí proto celou pravdu. Po tomto zjištění se samozřejmě Liu Mei rozčílí a snaží se Liu Xinga za tuto lest řádně potrestat. Do toho se vloží Xia Donghai, který přebírá otcovské povinnosti. Díl končí tím, že Xia Donghai předstírá, že fyzicky trestá Liu Xinga, a tím přesvědčí svou manželku, že je zodpovědným otcem. Zároveň svému synovi dokáže, že je oním vysněným tátou.⁶⁰

3.4.1 董存瑞

Okolnosti děje

Poté, co se Xia Donghai chce dozvědět od svého nového syna, jaký by měl být jeho pohádkový otec, Liu Xing mu s velkým entuziasmem odpoví, že by ho měl chránit před fyzickými tresty jeho matky a během toho používá poměrně divokou gestikulaci. Když popíše Xia Donghaiovi, jak by se měl jeho vysněný otec vůči němu chovat, ukončí svůj „projev“ v čase 4:35 slovy, které by měl jeho otec použít: „要打就打我吧。“ (pinyin: Yào dǎ jiù dǎ wǒ ba.) v překladu „Pokud chceš někoho bít, tak bij mě.“ Když Liu Xing dokončí tuto větu, udělá pózu zachycenou na Obrázku č. 1. V tom okamžiku do pokoje však vtrhne Liu Mei a ptá se obou aktérů: „谁打谁呀?“ (pinyin: Shéi dǎ shéi ya?) v češtině „Kdo koho bije?“ Na to jí Xia Donghai pohotově odpoví: „没谁打谁，他在给我演小品呢。“ (pinyin: Méi shéi dǎ shéi, tā zài gěi wǒ yǎn xiǎopǐn ne.) v překladu „Nikdo nikoho nebije. On mi tady jen hraje divadýlko.“ Když se potom Liu Mei znovu překvapeně zeptá: „是吗?“ (pinyin: Shì ma?) „Vážně?“, Liu Xing jí odpoví: „对对，我演董存瑞。“ (pinyin: Duì duì, wǒ yǎn Dǒng Cúnruì.)

⁶⁰ Jiā yǒu ér nǚ dì-yī jì dì-sì jí (《家有儿女》第一季第4集) Home With Kids Season 1 EP. 4: 【超清 1080P 无删减版】 , In: *YouTube* [online]. 8.5. 2015 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: https://youtu.be/c1ZIY_S0szU

Obrázek č. 1 – Póza Liu Xinga

(zdroj: YouTube, dostupné z: https://youtu.be/c1ZIY_SOszU)

Rozbor

Je na místě celý rozhovor znovu zrekapitulovat v češtině. Liu Xing řekne svému otci „Pokud chceš někoho bít, tak bij mě.“ Liu Mei, která zrovna vkročí do pokoje a uvidí svého syna v pozici vyobrazené na Obrázku č. 1 se zeptá „Kdo koho bije?“. Na její otázku ji odpoví Xia Donghai „Nikdo nikoho nebije, on mi tady jen hraje divadýlko.“ Na další otázku Liu Mei „Vážně?“ ji odpoví Liu Xing: „Ano, ano. Hraju Dong Cunruie.“

Čínští diváci se při odpovědi Liu Xinga zasmějí, jelikož si jméno Dong Cunruie asociují s čínskou osobností. Jedná se o vojáka, který během čínské občanské války bojoval na straně Lidové osvobozené armády. Je oslavován jako hrdina, jelikož se nechal vyhodit do povětří za účelem zdemolování bunkru Kuomintangské armády, který se nacházel na důležité strategické pozici.⁶¹ Tento voják se díky svým činům řadí k důležitým osobnostem moderní Číny. Pro jeho čin je Dong Cunrui dodnes čínským lidem oslavován. Stal se také významným nástrojem propagandy a byl vyobrazen na velkém množství propagandistických plakátů. Na Obrázku č. 2. lze vidět, v jaké pozici je nejčastěji vyobrazen. Jedná se o pózu, kdy Dong Cunrui stojí rozkročen a ve své zdvižené levé ruce drží granát.

⁶¹ Dǒng Cúnruì: Quánguó zhùmíng zhàndòu yīngxióng (董存瑞: 全国著名战斗英雄), c2020. In: *Baidu Baike* [online]. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://baike.baidu.com/item/董存瑞/10590#1>

Obrázek č. 2 – Dong Cunrui

(zdroj: Baidu Baike, dostupné z: <https://baike.baidu.com/pic/董存瑞/10590>)

Při srovnání Obrázku č.1 a Obrázku č. 2 můžeme vidět, proč poté Liu Xing své matce řekl, že Xia Donghaiovi předvádí právě Dong Cunruie. Obě dvě pózy jsou si totiž velmi podobné.

Návrh na řešení

Ponecháme-li při výsledném překladu jméno zmíněného Dong Cunruie, výsledný překlad nebude splňovat konotační (specificky asociační) funkci překladu. Tak aby v sobě překlad zahrnoval důvtip originální promluvy. Zde se jedná o audiovizuální asociaci utvořenou pózou Liu Xinga a následným zmíněním čínské osobnosti. Kdybychom chtěli vytvořit překlad, který by působil na českého diváka stejným dojmem, mohli bychom použít metodu *adaptace*, díky níž bychom originální výraz nahradili výrazem známým v poměrech cílového jazyka. Lze zmínit nějakou osobnost, kterou by měl průměrný Čech spojen právě s takovouto pózou. Dalším aspekt je však ten, že když Liu Xing udělá tuto pózu, mluví o tom, že jej má otec chránit. Proto bychom museli Dong Cunruie nahradit někým patřičným v tomto kontextu.

Takovouto osobností by mohl být například Jan Žižka, kterého si český divák může představit v podobném postoji se zdviženou rukou držící palcát. Ačkoliv v tento moment nastává až příliš subjektivní pojetí překladu, a tudíž i nepříliš přesná interpretace

původního textu, byla by zachována složka, kdy si český divák spojí Liu Xingovu pózu s určitou osobností.

Konečný překlad by mohl znít s původním jménem Dong Cunrui, ale taktéž by mohl být nahrazen adekvátním českým pojmenováním. Já navrhuji volbu, kdy Liu Xing své matce odpoví: „Ano, ano. Předvádím Jana Žižku.“

3.4.2 放一马

Okolnosti děje

Když se Xia Donghai na třídních schůzkách dozví, co Liu Xing všechno udělal, je z toho velice zklamaný a neví, jak to říct své ženě. Než ale dojde domů, potká Liu Xinga s babičkou a ti se ho snaží přesvědčit, aby to Liu Mei za žádnou cenu neříkal a nepřitížil ji. Poté ho Liu Xing velmi prosí a otec, aniž by chtěl, přislíbí, že své ženě nic neřekne. Babička mu poté v čase 11:45 řekne: „我告诉你啊，你想给孩子当好爸爸啊。该放一马就放一马。这事呀睁一眼闭一眼就得了。“ (pinyin: Wǒ gàosù nǐ a, nǐ xiǎng gěi háizi dāng hǎo bàba a. Gāi fàng yī mǎ jiù fàng yī mǎ. Zhè shì ya zhēng yī yǎn bì yī yǎn jiù dé le.“)

Rozbor

První větu 我告诉你啊，你想给孩子当好爸爸啊. Přeložíme jednoduše jako: „Říkám ti, chceš být svému synovi dobrým otce, že?“ Poté následuje věta 该放一马就放一马. Při doslovném překladu výrazu 放一马 (fàng yī mǎ) / 放人一马 (fàng rén yī mǎ), dostaneme český výraz „pustit někomu / uvolnit někomu / nechat někomu odejít koně“. V našem kontextu by tento překlad však nedával moc smysl. Přeložíme-li výraz 放一马 pomocí dalších slovníků (například v aplikaci Pleco⁶²), zjistíme, že spojení těchto tří znaků překládáme jako výraz „někomu ulehčit“ „odpustit“ nebo také „obejít se bez někoho“. Podle fóra Baidu Zhidao⁶³ lze hledat původ tohoto výrazu v románu 三国演义 (pinyin: Sānguó yǎnyì) ⁶⁴. Podle uživatele tohoto fóra pochází tento výraz z 50. kapitoly, jejíž příběh vypráví o tom, jak byl vojevůdce Cao Cao 曹操 v bitvě u Rudých útesů 赤壁之战 poražen a musel tak uprchnout. Cestu mu ale pomocí koně

⁶² Slovníky Pleco Basic Chinese-English Dictionary v170922 nebo CC-CEDICT Chinese-English Dictionary w/Cantonese Readings 200315

⁶³ „Fàng nǐ yī mǎ“ de yóulái (“放你一马”的由来), c2020. In: *Baidu Zhidao* [online]. 24. 11. 2017 [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: https://zhidao.baidu.com/question/246967.html?qbl=relate_question_0

⁶⁴ Autorem díla je Luo Guanzhong 罗贯中, který žil během dynastie Ming. V češtině je jeho dílo nazváno *Příběhy Tří říší* nebo *Romance Tří říší*.

zatarasil slavný válečník Guan Yu 关羽. Vzápětí se však nad ním z důvodu jejich společné historie slitoval, onoho koně z cesty odvolal a uvolněním cesty ho nechal jít. A proto se výraz 放一马/放人一马 nejspíš používá v této spojitosti. V 50. kapitole díla *Příběhy tří říší* se však výraz 放一马 nevyskytuje, tudíž je možné, že jde pouze o domněnku založenou na pozdější interpretaci nebo jde o mylnou informaci uveřejněnou na výše zmíněném fóru. Podle dalšího fóra⁶⁵ je 放人一马 slangovým výrazem, a proto je u něj dohledání etymologie poměrně složitější. Tato verze vysvětluje původ tohoto slovního spojení se souvislostí používání koní lidmi jako dopravního prostředku, a tudíž je použitím fráze „nechat odejít koně“ jednoduše myšleno „odejít člověka samotného“. Poté došlo k přenesení významu a tato fráze se používá v dnešním kontextu, jenž byl popsán výše.

Nakonec babička svou výpověď podtrhne frází: 睁一眼闭一眼 (zhēng yī yǎn bì yī yǎn), kterou do češtiny přeložíme jako „přimhouřit oči“.

Návrh na řešení

Když babička požádá Xia Donghaie, aby nic neříkal své žene, účelně použije frází 放一马, aby poukázala na to, že když se Liu Mei z této situace vynechá, bude to pro všechny lepší. V tomto případě bude vhodné tuto frází přeložit tak, aby měla stejný význam jako ve výchozím jazyce, ale zároveň tak, aby nám tato fráze seděla do kontextu našeho rozhovoru a nepůsobila nepřirozeně. Je opět použita metoda *ekvivalence*. Výsledný překlad by mohl znít takto: „Říkám ti, chceš být svému synovi dobrým otce, že? Když se musíš bez někoho obejít, tak se bez něj obejdeš. Přimhuř trochu oči a je to.“ nebo „Říkám ti, chceš být svému synovi dobrým otce, že? Pokud můžeš někomu ulehčit, tak mu ulehči. Přimhuř trochu oči a je to.“

⁶⁵ Wèishéme yào shuō” fàng wǒ yī mǎ”? (為什麼要說”放我一馬”?), In: *Yahoo* [online]. 18.02. 2005 [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: https://tw.answers.yahoo.com/question/index?qid=20050203000010KK04338&guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2x1LmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAAKYzlx2dzBA9S1QPYEh2caVGt5Yxy8QCOGrVPi3Bp7Y51LwNWH7Eu1J5vWLEHFVYzWtCEmTM0wavTBHmqy5mHPS5bC8XGD0087jGQrHbxS-8T6_ogkv2ykyEyQzUdZeS1hy-xPb_ZJtEhbAj2pLhsYg8MwxT4m0PAsG34efjVoX

3.4.3 苦肉计

Okolnosti děje

Když se Liu Mei dozví celou pravdu o Liu Xingovi, je na svého manžela velice rozzlobená. Rozhodne se tak jednat a chce Liu Xinga sama potrestat. Do toho se však vloží babička a Liu Xinga chrání. Během toho je Xia Donghai osočen Liu Xingem, že jej zradil. Liu Mei, její děti a babička se na Xia Donghaie taktéž zlobí. Jelikož je toho na Xia Donghai v daný moment až příliš, rozhodne se jednat a vezme situaci do svých rukou.

Zavře se spolu s Liu Xingem v dětském pokoji a předstírá, že jej fyzicky trestá. Chce ukázat své ženě a svým dětem, že je férovým otcem. Místo však, aby dal na zadek Liu Xingovi, bouchá rukou do boxovacího pytle. Když se poté překvapený Liu Xing na svého tátu podívá a zjistí, že je místo něj trestaný boxovací pytel, pronese Xia Donghai v čase 19:54 větu: „这叫苦肉计。“ (pinyin: Zhè jiào kǔròuji.)

Rozbor

Tento výraz se skládá ze tří znaků. Znak 苦 (kǔ) přeložíme jako adjektiva „hořký, bolestivý, trpící“ nebo jako slovesa „trpět, bolet, strádat“ apod., další znak 肉 (ròu) má význam „maso či tělo“ a poslední znak 计 (jì) lze přeložit jako „plán, lest, nápad“. Výrazem 苦肉计 se označuje jeden ze strategemů, který je popsán v díle. 三十六计 (pinyin: Sānshíliù jì) (jiným názvem 三十六策, pinyin: Sānshíliù cè), který lze v češtině označit jako *Třicet šest lstí*. Jedná se o dílo, jež popisuje 36 strategií, které lze aplikovat ve válce, v politice či v mezilidských záležitostech.⁶⁶ 苦肉计 opět souvisí s výše zmíněným románem *Příběhy Tři říši*. Tento strategem se objevuje ve 46. kapitole tohoto díla a popisuje jednu z nejslavnějších lstí, která byla použita proti vojevůdci Cao Caovi v bitvě u Rudých útesů. Hlavní generál armád Zhou Yu naoko potrestal svého generála Huang Gaie za neposlušnost před vyslanci Cao Caa. Generál Huang Gai poté poslal svého posla, ať vyřídí Cao Caovi, že chce na jeho stranu se svými vojáky přeběhnout. Cao Cao tuto lež neprokoukl a těšil se z toho, že na svou stranu získá schopného generála z nepřátelských řad. Šlo ale o lest, pomocí které Huang Gai poslal po větru zapálené lodě naložené hořlavým materiálem, čímž potopil Cao Caovu flotilu a zabil ohněm velké

⁶⁶ Dílo 三十六计 vzniklo nejspíš během období dynastie Ming. Skládá ze 6 kapitol a každá kapitola obsahuje 6 lstí nebo strategií. 苦肉计 se nachází v šesté kapitole pojednávající o prohře ve válce jako 34. strategie.

Sānshíliù jì: Zhōngguó gǔdài sānshíliù gè bīngfǎ cèlùè (三十六计: 中国古代三十六个兵法策略), c2020. In: *Baidu Baike* [online]. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <https://baike.baidu.com/item/三十六计/25221>

množství svých nepřátel.⁶⁷ Z tohoto příběhu lze pochopit, v jakém smyslu je tato fráze užívána. Význam celého výrazu můžeme chápat jako „záměrně předstírání zranění či poškození sama sebe za účelem získání důvěry svého protivníka.“

Návrh na řešení

Dílo *Třicet šest listů* nebylo zatím přeloženo do češtiny, tudíž nemůžeme sáhnout po českém ekvivalentu výrazu 苦肉计, jež by byl někým v rámci tohoto díla navrhnout. Jako nejvhodnější metodu překladu tohoto výrazu navrhuji, abychom výraz pouze vysvětlili a vhodně užili v kontextu naší promluvy. Jedná se opět o metodu *ekvivalence*. Xia Donghai by svému synovi mohl říci: „Tomu se říká předstírat bolest, abychom oklamali nepřítel.“ nebo „Tomu se říká předstírat zranění, abychom oklamali nepřítel.“

3.5 Pátý díl

Když se Xia Xue zeptá své nové matky, zda se jí líbí hudební skupina F4⁶⁸, neví Liu Mei, co odpovědět, ale protože se snaží se svou novou dcerou co nejvíce sblížit, odvětlí, že ano, ačkoliv neví, co se pod tajuplným názvem F4 skrývá. Po tomto rozhovoru se snaží Liu Mei nastudovat veškeré informace o oblíbené skupině své dcery, ale v tom ji přeruší Xia Donghai, že jde o zbytečnost, jelikož další den se Xia Xue bude líbit opět něco dalšího.

Další den přijde Xia Xue za Liu Mei a radostně ji ukáže film *Myšák Stuart Little*⁶⁹. Poté mají ve škole za úkol popsat jakékoliv zvíře a Xia Xue se rozhodne, z popudu dříve zhlédnutého filmu, popisovat právě myš. Liu Mei se ale myší a krys velice bojí, a tak když za ní přijde její dcera s radou týkající se pozorování myší, Liu Mei málem omdlí. Tato situace však zajde dál a Xia Xue své matce donese plakát s myší, ať svůj úkol splní co nejpečlivěji. Plakát však Liu Mei vyděsí natolik, že není ani schopna usnout. Dalším krokem, který Xia Xue kvůli perfektně provedenému úkolu provede, je ten, že domů donese živou myš v malé kleci. V ten moment je však Liu Mei na pokraji zhroucení, jelikož musí čelit svému strachu. Na druhou stranu se ale snaží se svou dcerou sblížit a nechce dát najevo odpor, který k tomuto zvířeti chová. Na obranu si Liu Mei pořídí kočku, to však Xia Xue velice popudí a velice se na svou matku rozzlobí. Když

⁶⁷ Více viz. <https://ctext.org/sanguo-yanyi/ch46/zhs>

⁶⁸ F4 je hudební skupina tvořena čtyřmi mladými hudebníky (Jerry Yan 言承旭, Vanness Wu 吴建豪, Ken Chu 朱孝天, Vic Chou 周渝民). Ačkoliv má tento boy band počátky na Taiwanu, získal si přízeň posluchačů v několika dalších státech, např. ČR, Japonsko, státy jihovýchodní Asie atd. F4: 台湾男子组合, c2020. In: *Baidu Baike* [online]. [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <https://baike.baidu.com/item/F4/29259>

⁶⁹ *Myšák Stuart Little*, 1999. c2001-2020. In: *Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/6743-mysak-stuart-little/prehled/>

pak najde svou myš mrtvou, okamžitě obviní Liu Mei z toho, že si kočku pořídila schválně za účelem zbavení se malé myši.

Když se už zdá situace bezvýchodná a Liu Mei je zoufalá, že se jí nedaří udělat si vztah se svou dcerou, vloží se do toho Xia Donghai a snaží se najít pravého viníka, který nechal zardousit myš kočkou od Liu Mei. Nakonec se ukáže, že to byl Xia Yu, který se chtěl se svým kamarádem přesvědčit, že kočka je přirozeným nepřitelem myši. Díl končí tím, že Xia Xue koupí své matce novou kočku a zároveň od Liu Mei na oplátku dostane klec s novou živou myší.⁷⁰

3.5.1 不像一家人不讲一家门

Okolnosti děje

Když spolu rodiče večeří, přijde za Liu Mei její dcera a zeptá se ji, zda se jí líbí F4. Liu Mei ale zprvu neví, že se jedná o kapelu, kterou její dcera poslouchá. Poté se Liu Mei snaží zapůsobit a předstírá, že tuto kapelu zná a že se jí líbí stejně písňě jako Xia Xue. Xia Donghaiovi se tato situace zdá komická, jelikož ví, že Liu Mei tuto kapelu nezná, ani neposlouchá, a tak na jejich konverzaci v čase 0:55 reaguje slovy: „你们俩还有臭味相投啊。“ (pinyin: Nǐmen liǎ hái yǒu chòuwèi-xiāngtóu a.) na což mu vzápětí Liu Mei odpoví: „那当然了, 这叫不像一家人不讲一家门。“ (pinyin: Nà dāngrán le, zhè jiào bù xiàng yī jiārén bù jiǎng yī jiāmén.)

Rozbor

V tento moment chce Xia Donghai ironicky poznamenat, že se jeho žena velmi podobá jeho dceři, jelikož ví, že se Liu Mei snaží se Xia Xue co nejvíce sblížit. Proto pronese větu, ve které se nachází idiom 臭味相投 (chòuwèi-xiāngtóu). Doslovně lze tento frazém přeložit jako „ti, kteří páchnou / voní stejně, se sdružují spolu“⁷¹. Do češtiny jej lze vyjádřit jako „jeden za osmnáct a druhý bez dvou za dvacet“, „podobat se jako vejce vejci“ či „vrána k vráně sedá“, tedy osoby, které jsou si ať už fyzicky nebo psychicky velmi podobné.

Liu Mei na manželovu narážku přitaká a odpoví 那当然了, v překladu „samozřejmě“ a k tomu dodá 不像一家人不讲一家门. Tato promluva je nejspíš

⁷⁰ Jiā yǒu ér nǚ dì-yī jì dì-wǔ jí (《家有儿女》第一季第5集) Home With Kids Season 1 EP. 5: 【超清1080P 无删减版】, In: *YouTube* [online]. 8.5. 2015 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://youtu.be/QTIn-JPiToY>

⁷¹ Chòuwèi-xiāngtóu (臭味相投), c2020. In: 911 查询 [online]. [cit. 2020-04-25]. Dostupné z: <https://cidian.911cha.com/MTJudGs=.html>

obměnou ustáleného slovního spojení 不是一家人不进一家门 (bú shì yī jiārén bú jìn yī jiāmén). Liu Mei v své verzi pozměnila sloveso 是 (shì) – v překladu „být“ – za sloveso 像 (xiàng), které lze do češtiny přeložit jako „podobat se“, „vypadat jako“. Je možné, že chtěla vtípně podotknout, že zatím *nejsou* rodina, ale jsou rodině alespoň *podobní*. Tuto teorii lze dále podpořit tím, že po vyslovení této věty je do scény postprodukčně přidán smích a indikován tak humor. Při doslovném překladu bychom dostali větu: „Nepodobají-li se členům rodiny / nejedná-li se o členy rodiny, nemohou vkročit do stejných dveří.“ Tuto větu lze chápat tak, že pokud si lidi nejsou blízcí jako členové rodiny, jejich společné soužití není ideální. Liu Mei tímto chtěla podpořit idiom 臭味相投, kterým Xia Donghai dříve označil matku s dcerou.

Návrh na řešení

Ačkoliv podle slovníku v aplikaci Pleco⁷² a webu chinese.yabla.com⁷³, fráze 不是一家人不进一家门 spíše označuje lidi, které spojuje svatba a manželství, v našem případě byla tato fráze použita k popsání vztahu matky a dcery. Oba frazémy, které použili Xia Donghai a Liu Mei, mají podobný význam, že si jsou dva lidé podobní a mají k sobě blízko.

Aby překlad výše popsaných frazémů zněl přirozeně, je stěžejní vybrat vhodné české přísloví. Vzhledem k tomu, že nebudou frazémy přeloženy doslovně, nýbrž budou přepsány českými ustálenými rčeními, můžeme opět mluvit o metodě *ekvivalence*. Nabízí se několik verzí. Jeden návrh by mohl znít: „Vy dvě jste jak jedna za osmnáct a druhá bez dvou za dvacet.“ „No samozřejmě, my jsme jedna duše ve dvou tělech.“ Další verzí by mohlo být: „Vy dvě... vrána k vráně sedá.“ „No samozřejmě, kdybychom my dvě neměly být rodina, nepřivedl by nás osud do těch samých dveří.“ Poslední verzí by mohlo být užití fráze „dvě z jednoho těsta“, kterou již přede mnou navrhl můj kolega z katedry: „Vy dvě jste si podobné jak vejce vejci.“ „No samozřejmě, matka s dcerou jsou přece ze stejného těsta.“

⁷² Slovník CC-CEDICT Chinese-English Dictionary w/Cantonese Readings 200315

⁷³ Chinese English Pinyin Dictionary: 不是一家人不进一家门, In: *Yabla* [online]. [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://chinese.yabla.com/chinese-english-pinyin-dictionary.php?define=不是一家人不进一家门>

3.5.2 黑手

Okolnosti děje

Když se Xia Donghai snaží vyřešit, kdo je zodpovědný za smrt myši od Xia Xue, postupně si vyslechne názory všech svých dětí. V tomto kontextu je důležité zmínit, že kočka, kterou si Liu Mei pořídí, je černá a má bílé tlapky. Když dojde řada na výpověď Liu Xinga, snaží se dramaticky vylíčit poslední chvíle malé myši a v čase 20:05 řekne větu: „喵，伸出了一只黑手。“ (pinyin: Miāo, shēnchūle yī zhī hēishǒu.) Na to Xia Yu svému bratrovi řekne: „不是，那只黑猫是白爪子。“ (pinyin: Bú shì, nà zhī hēi māo shì bái zhuǎzi.) Liu Xing na něj poté reaguje a svoji výpověď tak ukončí slovy: „白爪子白爪子。伸出了一只白爪子，结束了它那年轻的生命。那个凶手就是它，白爪子的黑猫。“ (pinyin: Bái zhuǎzi bái zhuǎzi. Shēnchūle yī zhī bái zhuǎzi, jiéshù le tā nà niánqīng de shēngmìng. Nàgè xiōngshǒu jiù shì tā, bái zhuǎzi de hēi māo.)

Rozbor

První znak nacházející se ve výpovědi Liu Xinga je 喵 (miāo). Jedná se o onomatopoické slovo foneticky napodobující zvuk, který vydává kočka. V češtině lze tento zvuk přepsat jako „mňau“. Poté Liu Xing říká 伸出了一只黑手. První tři znaky 伸出了 (shēnchū le) přeložíme jako „natáhnout, prodloužit“. Výraz 一只黑手 (yī zhī hēishǒu) může být doslovně přeložen jako „černá ruka“. V našem kontextu však výraz 黑手 představuje význam zlé osoby, která tajně dělá špatné věci nebo skrytě manipuluje s někým či s něčím, aby místo ní konali zlo. V tento moment Liu Xing užil výraz 黑手, aby podotkl, že někdo použil kočku jako nástroj, jak se myši zbavit.

Tuto narážku však malý Xia Yu nepochopí a svému bratrovi řekne: „不是，那只黑猫是白爪子。“ Že se nejedná o černou ruku, v tomto smyslu o černou tlapku, ale že ona černá kočka má bílé tlapky. Na tento argument Liu Xing svému bratrovi přikývne, své tvrzení pozmění a řekne: „白爪子白爪子。伸出了一只白爪子，结束了它那年轻的生命。那个凶手就是它，白爪子的黑猫。“ Tedy že byla natažena bílá tlapka, která ukončila život oné myši, a že vrahem byla černá kočka s bílými tlapkami.

Návrh na řešení

V této konverzaci hraje hlavní roli to, že malý Xia Yu nepochopil výraz 黑手, a tedy i důvtip Liu Xingovy promluvy. Abychom tuto pasáž mohli přeložit do češtiny, je

důležité najít vhodný *ekvivalent* k tomuto výrazu a podle něj stylizovat náš celkový překlad. V češtině se vyskytuje ustálené slovní spojení „řádit jako černá ruka“ a ačkoliv má spojitost s organizací založenou srbskými nacionalisty⁷⁴, je tohle přirovnání v obecné češtině občas používáno. Tento výraz je navíc *kalkem* k originálnímu 黑手. Další možností, jak výraz 黑手 přeložit a použít v našem kontextu, je použít ekvivalentní výraz „šedá eminence“. Tento výraz můžeme vysvětlit jako osobu, která je v pozadí a manipuluje s ostatními.⁷⁵ Svým významem se tak více podobá k originálnímu výrazu a zároveň ve svém názvu obsahuje barvu, kterou bychom mohli v kontextu rozhovoru zakomponovat. Navíc bychom mohli výraz „šedá eminence“ použít tak, že by jej Xia Yu nepochopil stejně tak, jako nepochopil výraz 黑手 v originále. Ve výsledném překladu však dojde k mírnému posunutí původního významu. Mé návrhy na výsledný překlad konverzace dvou bratrů („喵，伸出了一只黑手。“ „不是，那只黑猫是白爪子。“ „白爪子白爪子。伸出了一只白爪子，结束了它那年轻的生命。那个凶手就是它，白爪子的黑猫。“) zní: „Mňau! Řádila jak černá ruka.“ „Ale ne, ta černá kočka má bílé tlapky.“ „Bílé tlapky, bílé tlapky. Řádila jak bílá tlapka a ukončila tak život mladé myšky. Tím vrahem je ona, černá kočka s bílými tlapkami.“ nebo „Mňau! A vystrčila ruku šedá eminence.“ „Ale ne, ta černá kočka má bílé tlapky, ne šedé.“ „Bílé tlapky, bílé tlapky. Vystrčila kočka bílou tlapku a ukončila tak život mladé myšky. Tím vrahem je ona, černá kočka s bílými tlapkami.“

⁷⁴ ŠKÁPIKOVÁ, Jitka, Dan MORAVEC, Helena PETÁKOVÁ a Milena MAREŠOVÁ, c1997-2020. Slovo nad zlato: Řádit jako Černá ruka. In: *Český rozhlas Dvojka: Slovo nad zlato* [online]. 10. března 2015 [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: www.rozhlas.cz/cesky/puvoduslovi/_zprava/radit-jako-cerna-ruka--1469349

⁷⁵ ŠKÁPIKOVÁ, Jitka, Dan MORAVEC a Helena PETÁKOVÁ, c1997-2020. Slovo nad zlato: Šedá eminence. In: *Český rozhlas Dvojka: Slovo nad zlato* [online]. 24. března 2014 [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: www.rozhlas.cz/cesky/puvoduslovi/_zprava/seda-eminence--1341382

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala překladatelským procesem a s ním souvisejícím termínem „nepřeložitelnost“. V první části byl tento proces popsán pomocí překladatelských teorií a byla přiblížena úloha samotného překladatele. V další kapitole byli čtenáři seznámeni se zásadami funkčního přístupu k překladu, pomocí kterého lze definovat jakýsi ideální vztah mezi přeloženým textem a jeho originální předlohou. V praktické části byly tyto metody a postupy aplikovány na vybraných položkách pocházejících z čínského sitkomu 家有儿女 (Jia you er-nü).

Analyzované a překládané vzorky byly vyňaty z korpusu, který byl vytvořen mými kolegy jako výstup do předmětu Úvod do lexikografie (ASH/CD1) v akademickém roce 2018/2019 na KAS FF UP v Olomouci. Celkový počet zkoumaných vzorků je 16. Všechny tyto položky jsou charakteristické tím, že dříve mými kolegy z katedry přeloženy nebyly nebo byl jejich překlad neadekvátní a nedostatečně reflektoval originální předlohu. Mezi těmito položkami lze najít širokou škálu různorodého lexika. Velkou část tvořily idiomy, metafory a ustálená slovní spojení. Dále se jednalo o výrazy, které buď v češtině nemají vhodný ekvivalent nebo v sobě ukrývají historický či kulturní odkaz, a tedy i jakousi imaginární nepřeložitelnou složku. V neposlední řadě se mezi těmito položkami nacházela i expresivní pojmenování a v jednom případně i vlastní jméno použité ve specifickém kontextu.

U dílčích položek bylo popsáno, v jakém kontextu byla daná promluva použita, a tudíž nebylo nutné, aby čtenáři tento sitkom sami zhlédli. Po nastínění kontextu byly jednotlivé položky podrobeny rozboru a poté na základě analýzy vhodně přeloženy. Veškeré navržené překlady také obsahují popisy užitých metod, díky nimž byl překlad proveden. V teoretické části bylo popsáno sedm dílčích překladatelských postupů, ale ve výsledných překladech byly použity metody pouze tři – ekvivalence, kalkování, adaptace a jejich případná kombinace.

Nejčastěji používanou metodou byla ekvivalence. Jedná se o postup, kdy je originál přeložen pomocí jiných stylisticko-strukturních prostředků, za účelem přenesení originálního významu do výsledného překladu. V práci bylo touto metodou přeloženo devět položek. Tato metoda byla použita u překladů frazémů a několika antroponym. Při použití metody ekvivalence nastala dvě možná řešení. Buď byl původní výraz nahrazen ekvivalentním českým frazémem, nebo byl originál přeložen pomocí popsání významu překládaného výrazu.

Dalším překladatelským postupem byl doslovný překlad neboli kalkování. Tato metoda byla použita při překladu jednoho přirovnání, které i po doslovném překladu dávalo v cílovém jazyce smysl. U tří položek nastal případ, kdy bylo možné daný frazém přeložit nejen pomocí ekvivalence, nýbrž i pomocí doslovného překladu, a tudíž byly u návrhu řešení popsány dvě a více možností.

V práci se nacházela jedna položka, u které bylo možné použít metodu ekvivalence a v rámci ní současné dosazení kalku. Tudíž, i když byl originál přeložen pomocí jiných stylistických prostředků, i tak se v překladu objevila slova, která byla přeložena doslovně. Díky tomu se výsledný překlad od originálu svým lexikem příliš nelišil.

Metoda adaptace, kterou lze popsat jako substituci originálu pomocí adekvátního výrazu v cílovém jazyce, se v této práci objevila dvakrát. Vždy se jednalo o přiblížení originálního antroponyma českým divákům či čtenářům pomocí osobnosti, jež je v českém sociálně-kulturním prostředí obecně známá.

Překlad jednotlivých analyzovaných vzorků by s velkou pravděpodobností vypadal nepatrně jinak, kdyby byly v této práci analyzovány a překládány celé epizody. Z důvodu pouhého nastínění problematiky však bylo stěžejní k překladu vybrat pouze omezené množství vhodných položek. Všechny pasáže jsou však překládány s ohledem na kontext v dané epizodě, tudíž by se tento překlad neměl od toho potenciálního nijak zásadně lišit. Překlad jsem se snažila uskutečnit pomocí mých vlastních znalostí čínského jazyka, tištěných i elektronických slovníků a diskuzních fór. Velkou nápomocí mi také byli vyučující z mého oboru a čínští rodilí mluvčí, ke kterým jsem se obracela s dotazy týkajícími se kulturních otázek a významu užití frazeologie.

Hlavním cílem této práce bylo poukázat na fakt, že veškeré vybrané položky bylo možné pomocí několika postupů a metod přeložit. Ačkoliv byl překlad proveden tak, aby bylo splněno co nejvíce aspektů funkčního přístupu, může se stát, že někomu tento překlad přijde v některých dialozích nepřírozený či nevhodný, a volil by raději jinou metodu. V tomto případě na řadu vstupuje objektivní kritika a návrhy, jak překlad přeformulovat či změnit, jelikož jak již bylo řečeno v úvodní části této práce, překlad je silně ovlivněn subjektivní interpretací a stylistickým cítěním každého překladatele.

Tato práce a postupy v ní popsané by se mohly stát přínosem pro studenty či akademiky, kteří by se v budoucnu zabývali překladem nebo výzkumem čínských sitcomů, seriálů, filmů či jiných audiovizuálních děl. Toto úsilí by mohlo napomoci o něco zevrubněji poodhalit čínskou mentalitu, historii a kulturu. Českým divákům by tak mohla být více přiblížena bohatá čínská umělecká tvorba.

Resumé

This thesis discusses the process of translating using the theories of translation studies. There are also mentioned potential problems which may occur during the process. Considering these theories, the thesis discusses the concept of untranslatability. Using analyzing and translating selected parts of Chinese sitcom 家有儿女 (Jia you er-nü) the thesis tries to refute such a concept. These parts were selected for demonstrative analysis and translation for its difficulty which may be caused by historical, socio-cultural or linguistic circumstances. The aim of this bachelor thesis is to confirm that any seemingly untranslatable work can be translated by using certain methods.

The thesis consists of two main parts – theoretical and practical.

Theoretical part discusses translation as a process of reproducing an original work into a new language. Translating methods and techniques are summarized and translator's role is described. Theoretical part also deals with the concept of untranslatability.

In practical part there are selected parts of the sitcom being analyzed and translated to demonstrate the process described in theoretical part. Each passage's context is outlined to introduce the circumstances of each translation.

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 – Póza Liu Xinga.....	39
Obrázek č. 2 – Dong Cunrui.....	40

Bibliografie

Knižní zdroje:

- ČERMÁK, František, Jiří HRONEK a Jaroslav MACHAČ, 2009. *Slovník české frazeologie a idiomatiky: 1. Přirovnání*. Praha: Leda. ISBN 978-807-3352-165.
- FÍŠER, Zbyněk, 2009. *Překlad jako kreativní proces: Teorie a praxe funkcionalistického překládání*. Brno: Host ISBN 978-80-7294-343-2.
- HRDLIČKA, Milan, 2003. *Literární překlad a komunikace*. Praha: ISV. Jazykověda (Institut sociálních vztahů). ISBN 80-866-4213-5.
- KNITTLOVÁ, Dagmar, 2000. *K teorii i praxi překlada*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 80-244-0143-6.
- KNITTLOVÁ, Dagmar, Bronislava GRYGOVÁ a Jitka ZEHNALOVÁ, 2010. *Překlad a překládání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. ISBN 978-80-244-2428-6.
- KUFNEROVÁ, Zlata, 2009. *Čtení o překládání*. Jinočany. ISBN 978-80-7319-088-0.
- KUFNEROVÁ, Zlata, Milena POLÁČKOVÁ, Jaromír POVEJŠIL, Zdena SKOUMALOVÁ a Vlasta STRAKOVÁ, 1994. *Překládání a čeština*. Jinočany: H & H. ISBN 80-857-8714-8.
- KUŤÁKOVÁ, Eva, Václav MAREK a Jana ZACHOVÁ, ed. *Moudrost věků: lexikon latinských výroků, přísloví a rčení*. Vyd. 2. Praha: Svoboda, 1994, 679 s. Členská knihnice. ISBN 80-205-0401-X.
- LEVÝ, Jiří, 1998. *Umění překlada*. 3.v, uprav. a rozšíř. vyd. Praha: Ivo Železný. ISBN 802373539X.
- LOMOVÁ, Olga, 1995. *Čítanka tangské poezie: [skripta]*. Praha: Karolinum. ISBN 80-718-4044-0.
- OLIVOVÁ, Lucie, 2006. *Klenoty čínské literatury*. Praha: Portál. ISBN 80-7367-153-0.
- SHENG, Yanling a Shuping LU, ed., 2018. *成语大词典: Chengyu Da Cidian*. 2. vyd. Peking: 商务印书馆国际有限公司. ISBN 978-7-80103-867-8.
- S'-MA, Čchien, 2012. *Knih vrchních písařů*. Přeložila Olga Lomová a Timoteus Pokora. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2154-8
- SIMA, Qian, AN, Pingqiu a Jialu XU, ed., 2004. *Shiji (史记)*. Shanghai: 汉语大词典出版社. ISBN 7-5432-0872-5.

SLUNČÍK, Václav, 2010. *Sitcom: vývoj a realizace*. Praha: Akademie múzických umění v Praze. ISBN 978-80-7331-192-6.

ŠVARNÝ, Oldřich a David UHER, 2014. *Prozodická gramatika čínštiny*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4205-1.

VILIKOVSKÝ, Ján a Emil CHAROUS, 2002. *Překlad jako tvorba*. Praha: Ivo Železný. ISBN 80-237-3670-1.

VINAY, Jean-Paul a Jean DARBELNET, 1995. *Comparative Stylistics of French and English: A Methodology for Translation*. Amsterdam: John Benjamins Publishing. ISBN 9789027291134.

ŽVÁČEK, Dušan, 1995. *Kapitoly z teorie překlada I: (odborný překlad)*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého. ISBN 80-706-7489-X.

Internetové zdroje:

911 cháxún (911 查询) [online], c2020. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://www.911cha.com/>

Baidu Baike [online], c2020. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://baike.baidu.com/>

Casanova, c2008-2020. In: *Internetová jazyková příručka* [online]. [cit. 2020-04-22]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?id=Casanova&ref=casanova>

Dàzhòng qíng rén (大众情人), c2020. In: 911 查询 [online]. [cit. 2020-04-22]. Dostupné z: <https://danci.911cha.com/大众情人.html>

Dǒng Cúnruì: Cítíáo túpiàn (董存瑞: 词条图片), c2020. In: *Baidu Baike* [online]. [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://baike.baidu.com/pic/董存瑞/10590>

Dǒng Cúnruì: Quánguó zhùmíng zhàndòu yīngxióng (董存瑞: 全国著名战斗英雄), c2020. In: *Baidu Baike* [online]. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://baike.baidu.com/item/董存瑞/10590#1>

F4: 台湾男子组合, c2020. In: *Baidu Baike* [online]. [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <https://baike.baidu.com/item/F4/29259>

„Fàng nǐ yī mǎ“ de yóulái (“放你一马”的由来), c2020. In: *Baidu Zhidao* [online]. 24. 11. 2017 [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: https://zhidao.baidu.com/question/246967.html?qbl=relate_question_0

Hūzhī-jílái, huīzhī-jíqù (呼之即来, 挥之即去), c2020. In: *Baidu Baike* [online]. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <https://baike.baidu.com/item/呼之即来,挥之即去>

Chinese English Pinyin Dictionary: 不是一家人不进一家门, In: *Yabla* [online]. [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://chinese.yabla.com/chinese-english-pinyin-dictionary.php?define=不是一家人不进一家门>

Chòuwèi-xiāngtóu (臭味相投), c2020. In: 911 查询 [online]. [cit. 2020-04-25]. Dostupné z: <https://cidian.911cha.com/MTJudGs=.html>

Jiā yǒu ér nǚ (家有儿女), c2020. In: *Baidu Baike* [online]. [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: <https://baike.baidu.com/item/家有儿女/22050>

Jiā yǒu ér nǚ bèijǐng xiào shēng shì zhēn de ma: Nà zuìhòu de gǔzhǎng shēng yě shì jiǎ de? (家有儿女背景笑声是真的吗: 那最后的鼓掌声也是假的?), c2020. In: *Baidu Zhidao* [online]. 1.12. 2016 [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: <https://zhidao.baidu.com/question/59824752.html>

Jiā yǒu ér nǚ dì-yī jì dì-èr jí (《家有儿女》第一季第2集) Home With Kids Season 1 EP. 2 【超清 1080P 无删减版】 . In: *YouTube* [online]. 8.5. 2015 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://youtu.be/1bCj2rxYMHI>. Kanál uživatele: 中国电视剧精选 Chinese Drama.

Jiā yǒu ér nǚ dì-yī jì dì-sān jí (《家有儿女》第一季第3集) Home With Kids Season 1 EP. 3: 【超清 1080P 无删减版】 , In: *YouTube* [online]. 8.5. 2015 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://youtu.be/Nar0A5-T058> Kanál uživatele: 中国电视剧精选 Chinese Drama.

Jiā yǒu ér nǚ dì-yī jì dì-sì jí (《家有儿女》第一季第4集) Home With Kids Season 1 EP. 4: 【超清 1080P 无删减版】 , In: *YouTube* [online]. 8.5. 2015 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: https://youtu.be/c1ZiY_SOszU Kanál uživatele: 中国电视剧精选 Chinese Drama.

Jiā yǒu ér nǚ dì-yī jì dì-wǔ jí (《家有儿女》第一季第5集) Home With Kids Season 1 EP. 5: 【超清 1080P 无删减版】 , In: *YouTube* [online]. 8.5. 2015 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://youtu.be/QTIn-JPiToY> Kanál uživatele: 中国电视剧精选 Chinese Drama.

Jiā yǒu ér nǚ dì-yī jì dì-yī jí (《家有儿女》第一季第1集) Home With Kids Season 1 EP. 1 【超清 1080P 无删减版】 . In: *YouTube* [online]. 8.5. 2015 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://youtu.be/PC3DmhI-3tU>. Kanál uživatele: 中国电视剧精选 Chinese Drama.

Myšák Stuart Little, 1999. c2001-2020. In: *Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/6743-mysak-stuart-little/prehled/>

Sānshíliù jì: Zhōngguó gǔdài sānshíliù gè bīngfǎ cèlüè (三十六计: 中国古代三十六个兵法策略), c2020. In: *Baidu Baike* [online]. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <https://baike.baidu.com/item/三十六计/25221>

ŠKÁPIKOVÁ, Jitka, Dan MORAVEC a Helena PETÁKOVÁ, c1997-2020. Slovo nad zlato: Šedá eminence. In: *Český rozhlas Dvojka: Slovo nad zlato* [online]. 24. března 2014 [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: www.rozhlas.cz/cesky/puvoduslovi/zprava/seda-eminence--1341382

ŠKÁPIKOVÁ, Jitka, Dan MORAVEC, Helena PETÁKOVÁ a Milena MAREŠOVÁ, c1997-2020. Slovo nad zlato: Řádit jako Černá ruka. In: *Český rozhlas Dvojka: Slovo nad zlato* [online]. 10. března 2015 [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: www.rozhlas.cz/cesky/puvoduslovi/zprava/radit-jako-cerna-ruka--1469349

Wèishéme yào shuō” fàng wǒ yī mǎ”? (為什麼要說”放我一馬”?), In: *Yahoo* [online]. 18.02. 2005 [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: https://tw.answers.yahoo.com/question/index?qid=20050203000010KK04338&guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xILmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAAKYzlx2d3BA9S1QPYEh2caVGt5Yxy8QCOGrVPi3Bp7Y51LwNWH7Eu1J5vWLEHFVYzWtCEmTM0wavTBHmqy5mHPS5bC8XGD0087jGQrHbxS-8T6_ogkv2ykyEyQzUdZeS1hy-xPb_ZJtEhbAj2pLhsYg8MwxT4m0PAsG34efjVoX

Wénruò-shūshēng (文弱书生), c2020. In: *Baidu Baike* [online]. [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: <https://baike.baidu.com/item/文弱书生>

Wǒ shì yī zhī xiǎo xiǎo niǎo: Zhào Chuán yǎnchàng gēqǔ (我是一只小小鸟: 赵传演唱歌曲), c2020. In: *Baidu Baike* [online]. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://baike.baidu.com/item/我是一只小小鸟/18694>

Xuányá-lè mǎ (悬崖勒马), c2020. In: *Baidu Baike* [online]. [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <https://baike.baidu.com/item/悬崖勒马>

YouTube [online], 2005. San Mateo [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/>

Zdic.net [online], [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://www.zdic.net/>

Zhāozhī-jí lái huīzhī-jí qù (招之即来, 挥之即去), c2020. In: *Baidu Baike* [online]. [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://baike.baidu.com/item/招之即来,挥之即去/23301032>

Zhōngguó diànshìjù jīngxuǎn (中国电视剧精选) Chinese Drama, In: *YouTube* [online]. 13. 4. 2015 [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/channel/UC2Ce9ttakhococ7GhOzyONA/featured>.